Nationella minoriteter

Rapport om tillämpningen av lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk år 2013

Innehåll

Uppdrag **4**
Uppföljningssystem 5
Sammanfattning **6**
Inledning 6
Insatser 7
Analys och bedömningar 9
Minoritetspolitikens utveckling 2013 − en belysning genom indikatorer **13**
Ett utvecklat uppföljningssystem med indikatorer 13
Övergripande **17**
Sammanfattande slutsatser 17
Organisation 18
Diskriminering och utsatthet **21**
Sammanfattande slutsatser 21
Inflytande och delaktighet **25**
Sammanfattande slutsatser 25
Dialog 26
Språk och kulturell identitet **32**
Sammanfattande slutsatser 32
Allmänt främjande 34
Förskola 39
Modersmålsundervisning 41
Äldreomsorg 43
Kultur och språk 45
Public service 46
Rättsväsende 48
Samråd **49**
Gemensamt samråd med nationella minoriteters organisationer 49
Samråd med respektive nationell minoritet 50
Stödjande, samordnande och kunskapshöjande insatser **54**
Gemensamt uppdrag 54
Statsbidrag till kommuner och landsting 55
Länsstyrelsen i Stockholms län 56
Sametinget 59
Minoritet.se 61
Samiskt språkcentrum 63
Sameskolstyrelsen 66
Bilaga **67**
Redovisning statsbidrag kommuner och landsting/region 67

Uppdrag

Länsstyrelsen i Stockholm och Sametinget har ett nationellt uppföljnings- och samordningsansvar för minoritetspolitiken och ska verka för det minoritetspolitiska målet med utpekade delområden.

Länsstyrelsen och Sametinget ska återrapportera uppdragen i en gemensam rapport till regeringen senast den 10 mars 2014. Redovisningen ska särskilt belysa effekterna av insatser inom det minoritetspolitiska målets delområden; diskriminering och utsatthet, inflytande och delaktighet samt språk och kulturell identitet.

Enligt regleringsbrevet ska Länsstyrelsen i Stockholm och Sametinget särskilt redovisa:

- Hur medel från utgiftsområde 1, anslaget 7:1 *Åtgärder för nationella minoriteter*, har använts och bedöma det fortsatta behovet av medel,
- Hur myndigheterna har följt och utvärderat tillämpningen av lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk, samt vilka stödjande och samordnande insatser som har gjorts med anledning av detta, och
- Genomförda kunskapshöjande insatser och behovet av ytterligare insatser avseende såväl Sveriges internationella åtaganden som nationell lagstiftning.

Länsstyrelsen ska fördela stöd enligt förordningen (2005:765) om statsbidrag för nationella minoriteter.

Länsstyrelsen ska även redovisa de insatser som gjorts för att vidareutveckla uppföljningen av minoritetspolitiken, inklusive ekonomisk redovisning.

Sametinget ska redovisa på vilket sätt uppdraget att utveckla hemsidan minoritet.se har genomförts och hur myndigheten arbetar för att involvera de fem nationella minoriteterna i arbetet med hemsidan.

Sametinget ska redovisa på vilket sätt Samiskt språkcentrum genomfört uppdraget enligt regleringsbrevet. En lägesrapport om situationen för de samiska språken ska också lämnas.

Sameskolstyrelsen ska enligt sitt regleringsbrev redovisa till Sametinget vilka åtgärder som vidtas eller planeras i syfte att utöka den integrerade samiska undervisningen.

Institutet för språk och folkminnen ska i enlighet med sitt regleringsbrev redovisa till Länsstyrelsen hur medel från anslag 7:1 använts för att bedriva språkvårdande verksamhet samt revitaliseringsinsatser till stöd för de nationella minoritetsspråken.

Kulturrådet ska enligt sitt regleringsbrev redovisa hur myndigheten verkat för de samiska folkens och övriga nationella minoriteters kultur, i såväl kultursamverkansmodellen som i övrig bidragsgivning och verksamhet.

Skolinspektionen ska enligt sitt regleringsbrev redovisa erfarenheter av myndighetens granskningar av skolväsendet utifrån de minoritetspolitiska målen.

Skolverket ska enligt sitt regleringsbrev redovisa samrådsförfarandet mellan myndigheten och representanter för de nationella minoriteterna samt sina interna och externa insatser utifrån de minoritetspolitiska målen.

Ungdomsstyrelsen ska enligt sitt regleringsbrev redovisa effekterna av den nya förordningen om statsbidrag till barn- och ungdomsorganisationer, med tonvikt på nationella minoriteters organisationer.

Universitet- och högskolerådet ska enligt sitt regleringsbrev redovisa interna och externa insatser utifrån de minoritetspolitiska målen, samt effekter av dessa insatser.

Uppföljningssystem

Inför år 2013 fick Länsstyrelsen och Sametinget i uppdrag att analysera hur uppföljningssystemet för minoritetspolitiken skulle kunna utvecklas så att resultat och effekter av minoritetspolitiken tydligare ska kunna mätas och följas. Under året har Länsstyrelsen och Sametinget, med stöd av SWECO Eurofutures, utarbetat ett uppföljningssystem med indikatorer där underlaget till stora delar utgörs av enkätsvar och statistik. Detta är ett utvecklingsarbete som Länsstyrelsen och Sametinget avser att fortsätta med under kommande år.

I processen med att identifiera indikatorer och formulera konkreta enkätfrågor har det varit avgörande att de involverade aktörerna varit delaktiga i processen. Inom uppdraget har kontakt tagits med ett fyrtiotal kommuner, landsting, statliga myndigheter och civila organisationer. Syftet har varit att förankra och identifiera uppföljningsbar verksamhet. Enkäten har även testats i ett antal kommuner.

Liksom vid tidigare års uppföljning utgör även kunskap från Länsstyrelsen och Sametingets samråd med nationella minoritetsorganisationer, nätverksträffar med samordnare och fortlöpande kontakter med kommuner, landsting och myndigheter underlag vid analysarbetet.

Länsstyrelsen och Sametinget har även tagit del av redovisningar om det minoritetspolitiska uppdraget som Institutet för språk- och folkminnen, Kulturrådet, Skolinspektionen, Skolverket, Ungdomsrådet och Universitets- och högskolerådet haft i uppdrag att inkomma med.

Sammanfattning

Inledning

Antalet kommuner som ansöker om att ingå i förvaltningsområdena för finska, meänkieli och samiska har fortsatt att öka stadigt sedan den första frivilliga anslutningen av kommuner trädde i kraft 1 maj 2010. Intresset på lokal nivå för framtida anslutningar verkar inte heller visa några tecken på att avta. År 2013 ingick 64 kommuner, elva landsting och en region i förvaltningsområdena. Därutöver ingår ett flertal myndigheter med verksamheter som helt eller delvis sammanfaller med förvaltningsområdena.

Utvecklingen medför fortsatt ökade krav på Länsstyrelsen i Stockholm och Sametinget som ansvariga uppföljningsmyndigheter såväl när det gäller information och utbildningsinsatser, som samordning, uppföljning och administration.

Länsstyrelsen och Sametingets ambition är att alla kommuner och landsting som ingår i förvaltningsområdena ska få det stöd de behöver för att verka för att säkerställa de nationella minoriteternas rättigheter enligt minoritetspolitikens mål och delområden samt minoritetslagstiftningen. Denna ambition gäller även övriga kommuner, landsting och myndigheter, liksom de nationella minoriteternas behov av stöd och insatser.

Den uppföljning som Länsstyrelsen och Sametinget genomför årligen har utvecklats kontinuerligt vad gäller verktyg, målgrupper och redovisning. Inför årets rapport har antalet myndigheter som inkluderats i underlaget utökats väsentligt till att även omfatta domstolar, samtliga landsting, länsstyrelser och polismyndigheter med flera. Sammanlagt 106 myndigheter har fått en enkät där de har haft möjlighet att beskriva hur de uppfyller sina åtaganden i enlighet med lagstiftningen. Av dessa har 65 myndigheter skickat in sina svar. Bland respondenterna finns 16 landsting, 15 polismyndigheter, 13 länsstyrelser och fyra domstolar.

Därutöver har cirka 500 representanter för de nationella minoriteterna haft möjlighet att besvara en enkät om hur de upplever att samråden fungerar på lokal nivå. Av dessa har 158 besvarat enkäten.

Liksom underlagen tidigare år har visat, så finns det skillnader mellan kommunerna beroende på när de anslutits till förvaltningsområdena. Störst skillnad är det dock mellan kommuner inom och utanför förvaltningsområdena både vad gäller svarsfrekvens och innehållet i den beskrivna verksamheten.

Av de kommuner och landsting som ingår i något av förvaltningsområdena för finska, meänkieli och samiska under 2013 har samtliga besvarat den enkät som avser de egna verksamheterna. Av de återstående 226 kommunerna utanför förvaltningsområdena har endast 46 kommuner besvarat enkäten. Av dessa är det 31 kommuner som svarar att de inte har någon särskild verksamhet för nationella minoriteter.

Det finns anledning att vara vaksam på de metodologiska styrkor och svagheter som finns i uppföljningssystemet. Systemets främsta styrka är att det ger en möjlighet att över tid mäta såväl utfall som effekter av minoritetspolitiken. Något som sedan kan ligga till grund för de analyser och bedömningar som görs. Systemets svaghet är de generella problem som finns vid stora enkäter med svårigheter att kvalitetsgranska indata. Det är också viktigt att bedömningarna och analyserna inte enbart förlitar sig på kvantitativa data, såväl samråd som nätverksträffar är därför viktiga delar i uppföljningen.

Till detta kommer att det inte är självklart att till synes jämförbar statistik har samma säkerhet. Till exempel har alla kommuner inom förvaltningsområdena svarat på enkäten vilket ger goda möjligheter att beskriva verksamheten där. För de kommuner som inte ingår i förvaltningsområdena ger enkäten mycket små möjligheter att dra säkra slutsatser kring deras aktivitet. Där har istället den kunskap som samlats in genom regionkonferenser och samråd varit avgörande för analysen. Det är inte heller möjligt att göra allt för djupgående jämförelser mellan minoritetsspråken eftersom antalet respondenter skiljer sig markant åt liksom förutsättningarna.

De brister som framkommer av enkätsvaren, framförallt från kommunerna utanför förvaltningsområdena och övriga myndigheter, visar på fortsatt stora behov av utbildning och informationsinsatser. Även enkätsvaren från kommunerna inom förvaltningsområdena tyder på att utvecklingen beträffande arbetet för nationella minoriteter i någon mån har planat ut.

Länsstyrelsen och Sametinget har för avsikt att fortsätta utveckla former för stöd, utbildning och uppföljning. Länsstyrelsen och Sametinget har även för avsikt att fortsätta utveckla uppföljningssystemet och identifiera ytterligare indikatorer i samarbete med myndigheterna.

Insatser

Länsstyrelsen och Sametinget – uppföljning, stöd och utbildning

Länsstyrelsen och Sametinget har under år 2013 fortsatt uppdraget om kunskapshöjande insatser som syftar till att stödja och utbilda kommuner, landsting, regioner, övriga myndigheter samt nationella minoriteter. Tyngdpunkten för årets insatser har varit grundskyddet i lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk.

Utbildningskonferenser har genomförts i Skåne, Stockholm, Sörmland och Västerbotten. Fokus på konferenserna har varit kommunernas åtaganden enligt grundskyddet.

Länsstyrelsen och Sametinget har även medverkat i ett flertal seminarier, konferenser, mässor och andra utbildningstillfällen om den nationella minoritetspolitiken.

Nytt informationsmaterial har producerats för att öka medvetenheten om de nationella minoriteternas rättigheter. Materialet har distribuerats till samtliga kommuner och landsting/regioner, nationella minoritetsorganisationer med flera.

Utbildningsinsatser riktade till representanter i kommuner och landsting sker kontinuerligt både på initiativ av uppföljningsmyndigheterna och efter externa önskemål. Därutöver har Länsstyrelsen och Sametinget gett omfattande stöd och information via kommunbesök, telefon och e-post.

Länsstyrelsen och Sametinget har fortsatt vidareutveckla uppföljningssystemet.

Samtliga kontaktpersoner i förvaltningsområdena har inbjudits till dialoger kring resultat av tidigare uppföljningsarbete samt information och synpunkter inför kommande uppföljning.

Länsstyrelsen och Sametinget har gemensamt genomfört ett samrådsmöte med företrädare för de nationella minoriteterna. Länsstyrelsen har även genomfört fyra samråd på våren och fyra på hösten med företrädare för judar, romer, tornedalingar och sverigefinnars riksorganisationer. Höstens samråd samordnades med utbildningsmyndigheternas samråd.

Ett utökat samråd med romska företrädare, aktivister och tjänstemän har genomförts med anledning av medias avslöjanden om registrering av romer.

Utveckling av hemsidan minoritet.se har fortsatt positiva resultat och antalet besökare har ökat i genomsnitt med 2000 besök per månad under år 2013.

Samiskt språkcentrum har samarbetat med andra samiska institutioner och organisationer för att samordna, komplettera och effektivisera arbetet med att revitalisera de samiska språken. Under året har två metodutvecklingsprojekt avslutats och dokumenterats. I lägesrapporten om situationen för de samiska språken i Sverige år 2013 beskrivs och värderas situationen utifrån Unescos nio kategorier om hotade språk.

Länsstyrelsen och Sametinget bedömer att det finns fortsatt stora behov av att stödja och följa upp myndigheter och kommuner som inte ingår i förvaltningsområdena. Behov av resurser motvarande minst 2013 års bidrag för stödjande, samordnande och kunskapshöjande insatser kommer att behövas även fortsättningsvis.

Statsbidrag till kommuner och landsting

Kommunernas ekonomiska redovisningar av 2013 års statsbidrag visar att totalt 92 procent av det disponibla statsbidraget har förbrukats under året. Den samlade bilden visar inga större förändringar mot tidigare år när det gäller fördelningen av statsbidrag på olika utgiftsposter. De största utgiftsposterna utgörs av personalkostnader för samordning samt språk- och kulturaktiviteter. En mindre del av statsbidraget används för kostnader inom förskola och äldreomsorg.

De ekonomiska redovisningarna från de kommuner som anslutits till förvaltningsområdet under år 2013 visar att det är en viss startsträcka för att komma igång med aktiviteter. Även detta överensstämmer med tidigare års redovisningar.

Två landsting har förbrukat hela statsbidraget för år 2013 och hälften av landstingen har fortfarande medel kvar från tidigare års statsbidrag. Landstingen/regionen har använt statsbidraget framförallt till språk- och kulturinsatser, samordning och övergripande information

Analys och bedömningar

Det är Länsstyrelsen och Sametingets bedömning att arbetet för att säkerställa de nationella minoriteternas rättigheter har utvecklats väsentligt inom förvaltningsområdena sedan år 2010. Det är tydligt att enskilda som bor inom förvaltningsområdena för finska, meänkieli och samiska har flera möjligheter att få sina rättigheter tillgodosedda i enlighet med lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Störst möjlighet har de individer som bor i en kommun som får statsbidrag för individens minoritetsspråk.

Starkt bidragande orsaker till att resultaten är bättre inom förvaltningsområdena är de statsbidrag som utbetalas för minoritetspolitiska insatser, att kommuner och landsting har tydligt utpekade funktioner med ansvar för det lokala minoritetsarbetet, aktiva minoritetsrepresentanter samt regelbundna kontakter med Länsstyrelsen och Sametinget.

Enkätsvaren från kommunerna inom förvaltningsområdena tyder dock på att utvecklingen beträffande kommunernas insatser i någon mån har planat ut det senaste året. De indikatorer som redovisas i denna rapport visar att nivån på insatser i förvaltningsområdena är ungefär densamma som redovisades i Länsstyrelsen och Sametingets rapport för år 2012.

Det finns mycket som tyder på att den förda minoritetspolitiken, trots informations- och utbildningsinsatser, inte fått tillräckligt genomslag hos kommuner utanför förvaltningsområden och hos myndigheter. Kunskapsbrist om minoritetspolitiken och minoritetslagstiftningen hos många myndigheter och kommuner utanför förvaltningsområden medför att de nationella minoriteternas särskilda rättigheter sällan uppmärksammas.

Vidare är det bekymmersamt att många myndigheter och kommuner utanför förvaltningsområdena förefaller sakna ett målinriktat och systematiskt arbetssätt för att uppmärksamma de nationella minoriteternas frågor inom sina respektive verksamhetsområden. Få myndigheter har utvecklat former för nationella minoriteters delaktighet och inflytande samt möjlighet att kommunicera på nationella minoritetsspråk.

Årets, liksom tidigare års, redovisningar från myndigheter som haft särskilda minoritetspolitiska uppdrag visar att myndigheters insatser för att säkerställa de nationella minoriteternas rättigheter har tydlig koppling till särskilda regeringsuppdrag, främst uppdrag med ekonomiska medel.

Många av de minoritetspolitiska insatser som görs i landet är av tillfällig karaktär utan långsiktiga mål. Strukturella förändringar som kräver mer långtgående förändringar på flera nivåer verkar vara svårare att genomföra.

Även brister i den nuvarande lagstiftningen bidrar till situationen då utfallet av minoritetspolitiken ofta blir beroende av enskilda lokalpolitikers och statliga och kommunala tjänstemäns intresse och förmåga att påverka för att förändra arbetssätt inom förvaltningarna.

För att påskynda förverkligandet av de nationella minoriteternas rättigheter bedömer Länsstyrelsen och Sametinget att det behövs en tydligare lagstiftning.

Även kommuner, landsting och andra myndigheters ansvar behöver tydliggöras och tillsynsåtgärder behöver införas för att säkerställa ett effektivt arbete inom de respektive ansvarsområdena.

Genom att i lagstiftning även stärka möjligheterna för individer att utkräva sina rättigheter skulle individerna få en större möjlighet att agera när de inte får del av sina rättigheter.

Diskriminering och utsatthet

Nationella minoriteters tillgång till mänskliga rättigheter påverkas av diskriminering och andra former av utsatthet. Kunskap om de nationella minoriteternas rättigheter och om samband mellan diskriminering och brister i tillgången till rättigheterna är därför avgörande. Kunskapsbrister om skyddet mot diskriminering och vägar till upprättelse förekommer såväl inom de myndigheter som har ett ansvar att tillhandahålla och säkerställa rättigheterna som inom de nationella minoriteterna.

Antalet anmälningar till Diskrimineringsombudsmannen om diskriminering av judar, romer, samer, sverigefinnar eller tornedalingar är relativt lågt och har under senare år bedömts vara omkring 50 anmälningar per år. Merparten av anmälningarna rör diskriminering av romer, vilket kan förmodas spegla romers särskilda utsatthet och hänga samman med de riktade insatser i form av till exempel utbildningar som genomförts under tidigare år. Vidare har mycket få anmälningar lett fram till förlikning eller dom.

Det är Länsstyrelsen och Sametingets bedömning att minoritetspolitiken hittills haft begränsade effekter vad gäller delområdet diskriminering och utsatthet. Behovet av fortsatta insatser för att motverka diskriminering, trakasserier och hatbrott, bland annat genom utbildningar riktade till både de nationella minoriteterna och ansvariga myndigheter, är påtagligt.

Inflytande och delaktighet

De nationella minoriteternas möjligheter till inflytande och delaktighet är avgörande för minoritetspolitikens genomförande. Störst möjlighet till inflytande och delaktighet har de samer, sverigefinnar och tornedalingar som bor inom ett förvaltningsområde. Många respondenter från de nationella minoriteterna lyfter också fram att samarbetet med kommunernas samordnare fungerar bra.

Även myndigheter som har eller har haft särskilda minoritetspolitiska uppdrag har samråd med nationella minoriteter vilket visar att specifika regeringsuppdrag kan vara av stor betydelse för att myndigheterna ska säkerställa nationella minoriteters rätt till inflytande och delaktighet.

Många kommuner utanför förvaltningsområdena och övriga myndigheter behöver utveckla former och rutiner för samråd med nationella minoriteter. Utvecklingsarbetet bör ske i samverkan med minoriteterna och klargöra former för reellt inflytande, mandat, syfte, representation samt möjligheter till ekonomisk ersättning för medverkan.

I författningskommentarer till 5§ lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk framgår att nationella minoriteter särskilt bör ges möjlighet att påverka i frågor som rör användandet av ekonomiska resurser avsatta för minoritetspolitiska åtgärder. Detta är ett utvecklingsområde för en del kommuner i förvaltningsområdena.

Endast ett fåtal kommuner ger ekonomisk ersättning för deltagande i samråden vilket ska vägas emot att cirka hälften av respondenterna från minoritetsgrupperna inte anser sig ha de ekonomiska resurser som krävs för att medverka i samråden.

I nuläget ges inte de nationella minoriteterna samma förutsättningar för att stärka samråd och dialog med kommunerna. För att ge likvärdiga möjligheter till inflytande för alla fem minoriteter bör medel för att stärka samråd och dialog även tilldelas de romska och judiska minoriteterna.

De nationella minoriteternas riksorganisationer efterfrågar en översyn av förordning (2005:765) om statsbidrag för nationella minoriteter så att den omfattar någon form av övergångsregler när en organisation får minskat bidrag, till följd av att fler organisationer ska dela på statsbidraget.

Även statsbidragens storlek bör ses över eftersom organisationerna har fått ökade kostnader för samråd med allt fler kommuner och myndigheter.

Språk och kultur

Omfattande kultur- och språkaktiviteter genomförs i de kommuner som ingår i förvaltningsområdena för finska, meänkieli respektive samiska. Trots detta finns stor efterfrågan på ytterligare insatser. Ett resultat av insatserna är att många kommuner integrerat aktiviteter med bäring på nationella minoriteters kultur i den kommunala verksamheten. Kommuners insatser i förvaltningsområdena har även resulterat i att allt fler ansöker om modersmål i förskolan respektive modersmålsundervisning i skolan.

Länsstyrelsen och Sametinget gör, liksom tidigare år, bedömningen att insatser inom förskolan och grundskolan bör prioriteras för att säkerställa de nationella minoriteternas rätt till språk och kultur samt barn och ungas särskilda rättigheter.

Modersmålsundervisning i de nationella minoritetsspråken är betydelsefull för språkbevarande och revitalisering men den modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk som erbjuds idag är otillräcklig. Drygt 40 procent av de elever som rapporteras som berättigade till modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråken deltar i undervisning.

Som tidigare rapporter visat saknas modersmålslärare som kan undervisa på nationella minoritetsspråk. I avvaktan på att de nya utbildningarna för modersmålslärare kommer igång är det därför angeläget att flera riktade insatser görs för att avhjälpa den akuta lärarbristen.

Även fortsatta satsningar för att motverka bristen på litteratur och lärverktyg behövs, liksom fortsatta informationsinsatser till kommunerna om de särskilda bestämmelser som gäller för modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk.

För språkens fortlevnad är förskoleverksamhet på de nationella minoritetsspråken ett viktigt redskap. Fortfarande finns det kommuner i förvaltningsområdena som inte erbjuder förskoleverksamhet helt eller delvis på finska, meänkieli respektive samiska. Åtgärder behöver vidtas i dessa kommuner för att säkerställa tillgången till förskoleverksamhet på nationella minoritetsspråk.

Inom förvaltningsområdena finns det även kommuner som inte tillgodosett efterfrågan av service och omvårdnad inom äldreomsorgen helt eller delvis på finska, meänkieli respektive samiska. Även här behöver berörda kommuner vidta åtgärder för att säkerställa att de äldre får tillgång till äldreomsorg på sitt minoritetsspråk.

I de fall då kommuner upphandlar service och omsorg inom äldreomsorgen bör de nationella minoriteternas särskilda behov beaktas när kriterierna för en upphandling fastställs.

I 17-18 § § lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk används begreppen ”hela eller delar av” förskoleverksamhet på finska, meänkieli och samiska respektive service och omvårdnad på finska, meänkieli och samiska inom äldreomsorgen. Innebörden är otydlig och för att kommunerna i förvaltningsområdena ska kunna förverkliga de rättigheter som är förbundna med begreppen behöver detta förtydligas genom översyn av paragraferna.

Insatser för att skydda och främja de nationella minoriteternas kultur och språk möjliggörs också på många andra sätt, bland annat genom Kulturrådets bidrag till stöd för utgivning av nationella minoriteters kulturtidskrifter och litteratur. Ett annat exempel är att Institutet för språk och folkminnen årligen fördelar statsbidrag för revitaliseringsinsatser, till stöd för de nationella minoritetsspråken. De enskilda olika stödformernas sammantagna effekt när det gäller förverkligandet av de minoritetspolitiska målen är svårbedömd. Det är oklart om de olika stödens sammantagna nivå och omfattning innebär att de nationella minoriteternas möjligheter att bevara och utveckla språk och kultur är tillfredsställande. Länsstyrelsen och Sametingets bedömning är att en utvärdering bör komma till stånd.

Public serviceverksamheten är av betydelse för revitalisering av minoritetsspråken. För språkens fortsatta existens är program som riktar sig till barn och unga särskilt viktiga. Totalt har antalet sända timmar på nationella minoritetsspråk ökat något mellan åren 2010 −2012 men utbudet är fortfarande litet, främst på jiddisch och romani chib. Jiddisch är inte heller utpekat i sändningstillståndet under perioden. Åtgärder krävs för att säkerställa att tillräckligt med resurser och utrymme avsätts för sändningar på samtliga nationella minoritetsspråk.

Minoritetspolitikens utveckling 2013 – en belysning genom indikatorer

Ett utvecklat uppföljningssystem med indikatorer

Inför 2013 års redovisning fick Länsstyrelsen och Sametinget i uppdrag att analysera hur uppföljningssystemet för minoritetspolitiken skulle kunna utvecklas så att resultat och effekter av minoritetspolitiken tydligare ska kunna mätas och följas.

Länsstyrelsen och Sametinget har, med stöd av SWECO Eurofutures, utarbetat ett uppföljningssystem med tydligare struktur som ska vara bärande över tid, även om justeringar och kompletteringar görs. Systemet bygger på indikatorer uppdelade på de tre minoritetspolitiska delområdena samt ett övergripande område.

Merparten av indikatorerna i rapporten redovisar situationen på lokal nivå eftersom kommunerna ansvarar för större delen av de verksamheter som omfattas av insatser enligt lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk. I vissa delar avser uppföljningen endast kommuner i förvaltningsområdena som även har skyldigheter enligt lagens förstärkta skydd.

Underlag

Underlagen till indikatorerna är främst inhämtade från de enkätsvar som Länsstyrelsen och Sametinget begärt in från kommuner, landsting, övriga myndigheter och företrädare för minoritetsorganisationer. Uppgifterna från enkätsvaren avser de egna verksamheterna under år 2013. Uppgifterna i minoritetsrepresentanternas enkätsvar handlar om hur de upplever samrådet på lokal nivå.

Insamling av nationell statistik och annan data från statliga myndigheter och public servicebolag ligger till grund för de nationella indikatorerna. Underlag har inhämtats från Brottsförebyggande rådet, Diskrimineringsombudsmannen, Kulturrådet, Skolverket, Sveriges Radio och Sveriges Television.

Liksom vid tidigare års uppföljning utgör även kunskap från Länsstyrelsen och Sametingets samråd med nationella minoritetsorganisationer, nätverksträffar med samordnare och fortlöpande kontakter med kommuner, landsting och övriga myndigheter viktiga underlag.

Länsstyrelsen och Sametinget har även tagit del av redovisningar av det minoritetspolitiska uppdraget som Institutet för språk- och folkminnen, Kulturrådet, Skolinspektionen, Skolverket, Ungdomsrådet och Universitets- och högskolerådet haft i uppdrag att inkomma med.

Begränsningar och utvecklingsområden

Detta är första gången som indikatorer används inom det minoritetspolitiska området. På sikt behöver uppföljningssystemet kompletteras med fler indikatorer för att kunna mäta ytterligare utfall, resultat och effekter. Länsstyrelsen och

Sametinget avser därför att fortsätta dialogen med flera myndigheter och minoritetsorganisationer för att identifiera och utveckla ytterligare relevanta data. Justeringar kan även behöva göras, både gällande vad som följs upp, vilka som ska leverera underlag och vilka som ska besvara enkäter.

På sikt kommer tidsserier att kunna redovisas. I årets rapport görs få precisa tidsjämförelser eftersom resultaten inte är fullt jämförbara. Vissa mer övergripande jämförelser redovisas dock.

Respondenter och svarsfrekvens

Insamling av underlag i samband med Länsstyrelsen och Sametingets uppföljningsarbete åren 2010−2011 omfattade samtliga kommuner och landsting i förvaltningsområdena för finska, meänkieli och samiska. Vid uppföljningen år 2012 utökades respondentgruppen till att även omfatta kommuner utanför förvaltningsområdena.

Inför uppföljningen 2013 har respondentgruppen utökats ytterligare och omfattar även landsting och regioner utanför förvaltningsområdena, övriga myndigheter samt nationella minoritetsorganisationer. Även fyra domstolar inom domkretsar som helt eller delvis sammanfaller med Arjeplog, Gällivare, Haparanda, Jokkmokk, Kiruna, Pajala och Övertorneås kommuner ingår.

Metoden för utskick och insamling av enkäter har varit oförändrad över åren när det gäller kommuner och landsting/regioner i förvaltningsområdena. När det gäller övriga kommuner och landsting har ett flertal, på begäran av Länsstyrelsen och Sametinget, lämnat kontaktuppgifter och mailadresser. I övrigt fall har enkäterna skickats till registrator.

Insamling av enkätsvar från företrädare från minoritetsorganisationer har skett genom att kommunernas samordnare i förvaltningsområdena och företrädare för minoritetsorganisationerna bistått med kontaktuppgifter. Länsstyrelsen och Sametinget har sedan skickat enkäter till dessa.

Svarsfrekvensen från de 64 kommunerna och tolv landsting/regionen i förvaltningsområdena är 100 procent. Det är tydligt att de är motiverade och väl införstådda med värdet av att bidra i uppföljningsarbetet. Kommuner och landsting i förvaltningsområdena har sedan tidigare en fortlöpande dialog med Länsstyrelsen och Sametinget och ett pågående utvecklingsarbete som de även tilldelas statsbidrag för att genomföra.

För kommuner utanför förvaltningsområdena har svarsfrekvensen gått ner från 71 inkomna svar (30 procent) år 2012 till 46 inkomna svar (20 procent) år 2013. Den låga svarsfrekvensen indikerar att många kommuner ännu inte uppmärksammat grundskyddet i lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk.

Länsstyrelsen och Sametingets uppföljning från år 2012 visade att flertalet av de svarande kommunerna utanför förvaltningsområdena inte fullt ut hade uppmärksammat sina skyldigheter när det gäller insatser för att säkerställa de nationella minoriteternas rättigheter. Den sjunkande svarsfrekvensen år 2013 visar möjligen att flertalet av de kommuner som svarade på enkäten i fjol inte vidtagit några ytterligare åtgärder och därför avstått från att svara denna gång.

Svarsfrekvensen från övriga myndigheter är 60 procent. Enkäten skickades ut till totalt 106 myndigheter varav 65 svarade i tid för denna mätning. För minoritetspolitiken viktiga myndigheter med tillsynsuppdrag; Diskrimineringsombudsmannen, Skolinspektionen och Socialstyrelsen, har svar inte inkommit.

Från företrädare för minoritetsorganisationerna inkom 158 svar, varav färre än fem från den romska respektive den judiska minoriteten. Eftersom svarsfrekvensen är väldigt ojämn mellan minoritetsgrupperna är det svårt att dra några direkta slutsatser för respektive grupp. Svaren får snarare ses som försiktiga indikationer på situationen för gruppen som helhet.

I sammanställningen nedan redovisas hur många enkätsvar som kommit in, uppdelat på olika uppgiftslämnare.

UPPGIFTSLÄMNARE	ANTAL INKOMNA SVAR
Kommuner i förvaltningsområdena	**64**
Varav:*	
Kommuner i förvaltingsområdet för finska	48
Kommuner i förvaltningsområdet för samiska	19
Kommuner i förvaltningsområdet för meänkieli	6
Kommuner utanför förvaltningsområden	46
Övriga myndigheter	**65**
Varav:	
Landsting/regioner i förvaltningsområdena	12
Landsting/regioner utanför förvaltningsområdena	5
Domstolar	4
Andra	44
Nationella minoritetsrepresentanter	**158**
Varav	
Företrädare för samiska minoriteten	23
Företrädare för sverigefinska minoriteten	118
Företrädare för tornedalska minoriteten	7
Företrädare för romska minoriteten	<5
Företrädare för judiska minoriteten	<5
Vill inte uppge	<5

* Två kommuner ingår i alla tre förvaltningsområden och fem kommuner ingår i två förvaltningsområden, därför överensstämmer inte antalen med totala antalet inkomna svar från kommunerna i förvaltningsområdena.

Indikatorerna redovisas främst i procent av antal inkomna svar utifrån tabellen ovan. I de fall det handlar om små volymer så redovisas detta i antal.

I den översiktliga indikatorsammanställningen på nästa sida redovisas delområden, teman, indikatorer och uppgiftslämnare.

NR	DELOMRÅDE/ VERKSAMHET	INDIKATOR	UPPGIFTS-LÄMNARE
	ÖVERGRIPANDE		
1	Organisation	Kommuner med målinriktad verksamhet	Kommuner
2	Organisation	Kommuner som har genomfört behovskartläggning	Kommuner
3	Organisation	Kommuner som ökat information på minoritetsspråk	Kommuner
4	Organisation	Resultat av informationsinsatser i kommunerna	Kommuner
5	Organisation	Kommunala tjänstemän och förtroendevaldas intresse och engagemang	Kommuner
6	Organisation	Andel som analyserat vilka delar av verksamheten som är särskilt relevant för nationella minoriteter	Landsting, övrig myndighet
	DISKRIMINERING OCH UTSATTHET		
7	Antidiskriminering	Antalet anmälningar som rör diskriminering av judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar	DO
8	Rättsväsende	Antalet stämningar som rör diskriminering av judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar	DO
9	Rättsväsende	Antalet domar och förlikningar som rör judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar	DO
10	Antidiskriminering	Antalet anmälningar om antiromska och antisemitiska hatbrott	BRÅ
11	Antidiskriminering	Information har lett till insatser för att förebygga och motverka diskriminering	Kommuner
12	Antidiskriminering	Civila sektorns medverkan i samråd om diskriminering	Kommuner, civil sektor
	INFLYTANDE OCH DELAKTIGHET		
13	Dialog	Former för inflytande	Kommuner, landsting, övrig myndighet
14	Dialog	Inflytandearbetets påverkan på beslut eller inriktningar	Kommuner, landsting, övrig myndighet
15	Dialog	Teman som organisationer från civila sektorn samråder kring	Civil sektor
16	Dialog	Civila sektorns kapacitet att delta i samråd	Civil sektor
17	Dialog	Civila sektorns uppfattning om genomförda samråd	Civil sektor
	SPRÅK OCH KULTURELL IDENTITET		
18	Allmänt främjande	Kommunala insatser för att skydda och främja nationella minoriteters språk och kulturer	Kommuner
19	Allmänt främjande	Resultat av kommunala insatser för att skydda och främja nationella minoriteters språk och kultur	Kommuner
20	Allmänt främjande	Efterfrågan av ärendehandläggning på nationella minoritetsspråk tillgodosedd	Kommuner i FO
21	Allmänt främjande	Efterfrågan av kommunikation på minoritetsspråk i telefonväxel och reception tillgodosedd	Kommuner i FO
22	Allmänt främjande	Behov av språkresurser bland befintlig personal tillgodosett	Kommuner i FO, övrig myndighet
23	Allmänt främjande	Information om rättigheter på nationella minoritetsspråk	Kommuner, övrig myndighet
24	Allmänt främjande	Efterfrågan av information på webbplats med mera på nationella minoritetsspråk tillgodosedd	Kommuner i FO
25	Allmänt främjande	Statliga myndigheter där enskilda kan använda finska, meänkieli eller samiska	Övrig myndighet
26	Förskola	Omfattning av förskola på nationella minoritetsspråk	Kommuner i FO
27	Förskola	Efterfrågan av förskola på nationella minoritetsspråk tillgodosedd	Kommuner i FO
28	Modersmålsundervisning	Efterfrågan av modersmålsundervisning på nationella minoritetsspråk tillgodosedd	Kommuner i FO
29	Modersmålsundervisning	Antal elever som har rätt till modersmålsundervisning på nationella minoritetsspråk	Skolverket
30	Modersmålsundervisning	Antal elever som deltar i modermålsundervisning på nationella minoritetsspråk	Skolverket
31	Äldreomsorg	Omfattning av äldreomsorg på nationella minoritetsspråk	Kommuner i FO
32	Äldreomsorg	Efterfrågan av äldreomsorg på nationella minoritetsspråk tillgodosedd	Kommuner i FO
33	Kultur	Efterfrågan av kulturverksamhet på minoritetsspråk tillgodosedd	Kommuner i FO
34	Kultur	Antal utgivna tidsskrifter och böcker på minoritetsspråk eller om nationella minoriteter	Kulturrådet
35	Kultur och språk	Statsbidrag för revitalisering av nationella minoritetsspråk	Institutet för språk och folkminnen
36	Public service	Program på nationella minoritetsspråk på Sveriges Radio	Sveriges Radio
37	Public service	Programutbudet totalt för och om nationella minoriteter i SVT	Sveriges television
38	Rättsväsende	Domstolar med möjlighet att verka på nationella minoritetsspråk	Domstolar

Övergripande

För att minoritetspolitikens mål ska kunna förverkligas och de nationella minoriteternas rättigheter säkerställas så behöver kommuner, landsting och övriga myndigheter utveckla ett systematiskt arbetssätt som innefattar information, behovskartläggning, analys och uppföljning. Insatserna bör även vara målinriktade och inkluderas i ordinarie styrsystem. I tidigare rapporter har Länsstyrelsen och Sametinget identifierat följande framgångsfaktorer för verksamheten.

- Tydliga mål och en klar förankring i både den politiska och verksamhetsmässiga ledningen
- Samordnande funktion för minoritetsverksamheten
- Fungerande samråd med de nationella minoriteterna

Sammanfattande slutsatser

Det finns stora skillnader mellan kommuner inom, respektive utanför, förvaltningsområdena när det gäller huruvida de utvecklat ett systematiskt arbetssätt för att säkerställa de nationella minoritetenas rättigheter.

I förvaltningsområdena är det en relativt hög andel kommuner som både genomfört insatser och som ser effekter av arbetet med att implementera den lagstiftning som finns till skydd för de nationella minoriteterna och deras språk.

Av kommunerna utanför förvaltningsområdena har däremot 67 procent svarat att man inte har någon särskild verksamhet med anledning av lagstiftningen rörande nationella minoriteter. Beträffande samtliga nedan beskrivna indikatorer gäller att dessa kommuner också i väldigt liten utsträckning ser några effekter av det arbete som ändå pågår.

Även inom förvaltningsområdena finns det kommuner som saknar ett målinriktat arbete, inte har genomfört fullständiga kartläggningar och där utbudet av service på nationella minoritetsspråken inte motsvaras av efterfrågan. En förklaring till detta är att de kommuner som nyligen anslutits till något av förvaltningsområdena inte har hunnit genomföra så många aktiviteter. Det finns dock kommuner som har funnits inom förvaltningsområdena betydligt längre där dessa brister också förekommer.

Det är anmärkningsvärt att inte samtliga kommuner inom förvaltningsområdena ger mer information på minoritetsspråken som en följd av arbetet med implementeringen av lagstiftningen. Samtliga av dessa kommuner får statsbidrag just till åtgärder för att stödja användningen av de språk som förvaltningsområdet avser.

Beträffande respondenter från kategorin övriga myndigheter gäller att de landsting som finns inom förvaltningsområdena och de statliga myndigheter som har haft särskilda minoritetspolitiska uppdrag, kan redovisa fler aktiviteter och ett mer målinriktat arbetssätt än övriga myndigheter.

Det förefaller som om statsbidrag och specifika regeringsuppdrag är starka incitament för att myndigheter i större utsträckning ska organisera sin verksamhet så att den bidrar till de minoritetspolitiska målen.

Organisation

Indikator 1

Kommuner med målinriktad verksamhet

Av kommunerna i förvaltningsområdena har 64 procent utvecklat ett mer målinriktad arbete som ett resultat av verksamheten för nationella minoriteter. Av de kommuner som inte ingår i något förvaltningsområde är motsvarande siffra sju procent.

För att minoritetspolitikens mål ska förverkligas bör arbetet på lokal nivå vara målinriktat och integreras i de ordinarie styrsystemen i kommunerna. Det är därför angeläget att över tid kunna följa om kommunernas arbete i högre grad än tidigare bedrivs på ett målinriktat sätt när det gäller målgruppen nationella minoriteter. I nuläget är det betydligt fler kommuner inom förvaltningsområdena som bedömer att ett målinriktat arbetssätt utvecklats än de kommuner som inte ingår i förvaltningsområdena. *(Tabell K1)*

Indikator 2

Kommuner som har genomfört behovskartläggning

Av kommunerna i förvaltningsområdena har 81 procent genomfört en kartläggning av efterfrågan och utbud gällande service på de nationella minoritetsspråken. Motsvarande siffra för kommunerna utanför förvaltningsområdena är nio procent.

För de kommuner som ingår i något av förvaltningsområdena finns ett uttalat krav i förordning (2009:1299) om nationella minoriteter och minoritetsspråk att kartlägga de behov som finns av åtgärder till stöd för användningen av minoritetsspråken. Detta krav är kopplat till kommunernas rätt till statsbidrag för de merkostnader som uppstår med anledning av lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk. De tre områden som flest kommuner har kartlagt är behoven inom äldreomsorgen, personalens språkkompetens, och behoven inom förskolan. När det gäller äldreomsorgen svarade 27 procent av kommunerna inom förvaltningsområdena att servicenivån motsvarade efterfrågan. Beträffande personalens språkkompetens var motsvarande siffra 28 procent och för förskola 44 procent. *(Tabell K1)*

Indikator 3

Kommuner som har ökat information på nationella minoritetsspråk

Av de kommuner som ingår i förvaltningsområdena svarar cirka 87 procent att de som ett resultat av verksamheten ger mer information på minoritetsspråken. Motsvarande siffra för kommunerna utanför förvaltningsområdena är sju procent.

Att de nationella minoriteternas språk erkänns och används av myndigheter är en viktig del av den minoritetspolitiska strategin och en markör för synliggörande av språken i förhållande både till minoriteterna och till majoritetsbefolkning. *(Tabell K1)*

Indikator 4

Resultat av informationsinsatser i kommunerna

Av kommunerna i förvaltningsområdena har 91 procent sett effekter av sina informationsinsatser. Motsvarande siffra för kommunerna utanför förvaltningsområdena är 24 procent.

Indikatorn avser kommunernas skyldighet att ge information till de nationella minoriteterna om deras lagstadgade rättigheter. Den vanligast redovisade effekten av informationsinsatser uppges vara en ökad efterfrågan på kulturella aktiviteter. Det är också inom det kulturella området som kommunerna i högsta grad anger att efterfrågan har lett till ett ökat utbud. Andra områden där informationsinsatserna lett till en ökad efterfrågan är modersmålsundervisning i skola och förskola samt äldreomsorg på minoritetsspråk. Inom dessa områden har efterfrågan dock i mindre utsträckning lett till en förstärkning av utbudet. Minst effekt anges beträffande efterfrågan på insatser för att motverka diskriminering. *(Tabell K2)*

Indikator 5

Kommunala tjänstemän och förtroendevaldas intresse och engagemang

Av kommunerna i förvaltningsområdena svarar 84 procent att ett resultat av verksamheten för nationella minoriteter är ett ökat intresse och engagemang bland förtroendevalda och tjänstemän. Motsvarande siffra för kommunerna utanför förvaltningsområdena är 11 procent.

Siffrorna visar som övriga indikatorer på stora skillnader mellan kommunerna inom och utanför förvaltningsområdena. *(Tabell K1)*

Indikator 6

Andel övriga myndigheter som analyserat vilka delar av verksamheten som är särskilt relevant för nationella minoriteter

Av de landsting som ingår i förvaltningsområdena har 92 procent analyserat verksamheten. Av de fem övriga landsting som besvarat enkäten anger två att de analyserat. Motsvarande siffror för domstolar är att tre av fyra analyserat och för andra myndigheter gäller 57 procent.

(Tabell L1)

K1: Resultat/effekter av kommuners verksamhet för nationella minoriteter

	Ingår i förvaltningsområde för minoritetsspråk		Ingår inte i förvaltningsområde för minoritetsspråk	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Kommunen har visat ökat intresse och engagemang	54	84,38%	5	10,87%
Kommunen har utvecklat en mer målinriktad verksamhet	41	64,06%	3	6,52%
Kommunen har genomfört och reviderar kartläggningar	52	81,25%	4	8,70%
Kommunen ger mer information på minoritetsspråk	56	87,50%	3	6,52%
Fler har börjat kontakta kommunen angående sina rättigheter	48	75,00%	3	6,52%
Annan effekt/resultat	11	17,19%	5	10,87%
Kommunen har ingen särskild verksamhet för nationella minoriteter	0	0,00%	31	67,39%

Källa: Enkätundersökning kommuner 2013, Länsstyrelsen och Sametinget

K2: Resultat/effekter av kommuners informationsinsatser

	Ingår i förvaltningsområde för minoritetsspråk			Ingår inte i förvaltningsområde för minoritetsspråk		
	Antal	Procent		Antal	Procent	
Modersmålsundervisning i skolan						
Ökad efterfrågan	34	53,13%	34	7	30,43%	7
Förstärkning av utbudet	18	28,13%	18	2	8,70%	2
Förskola på minoritetsspråk						
Ökad efterfrågan	34	53,13%	34	0	0,00%	0
Förstärkning av utbudet	17	26,56%	17	1	4,35%	1
Äldreomsorg på minoritetsspråk						
Ökad efterfrågan	34	70,83%	34	2	8,70%	2
Förstärkning av utbudet	14	29,17%	14	0	0,00%	0
Kulturella aktiviteter						
Ökad efterfrågan	46	71,88%	46	7	30,43%	7
Förstärkning av utbudet	34	53,13%	34	1	4,35%	1
Insatser för att motverka diskriminering						
Ökad efterfrågan	6	9,38%	6	4	17,39%	4
Förstärkning av utbudet	3	4,69%	3	2	8,70%	2
Ärendehantering på minoritetsspråk						
Ökad efterfrågan	20	31,25%	20	0	0,00%	0
Förstärkning av utbudet	13	20,31%	13	0	0,00%	0

Källa: Enkätundersökning kommuner 2013, Länsstyrelsen och Sametinget

L1: Genomförd analys av verksamhet som är relevant för nationella minoriteter

	Landsting/region inom förvaltningsområde för nationellt minoritetsspråk			Annan förvaltningsmyndighet		
	Antal	Procent		Antal	Procent	
Ja	11	91,67%	11	25	56,82%	25
Nej	1	8,33%	1	19	43,18%	19
Totalt	**12**	**100.00%**		**44**	**100.00%**	

Källa: Enkätundersökning landsting, domstolar, övriga myndigheter 2013, Länsstyrelsen och Sametinget

Diskriminering och utsatthet

Att ge skydd åt de nationella minoriteterna innebär att diskriminering som har samband med etnisk tillhörighet, religion eller någon av de övriga diskrimineringsgrunderna ska bekämpas och att de nationella minoriteterna ska ges förutsättningar att delta i samhällslivet på lika villkor. Bestämmelserna i Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter innebär att Sverige åtagit sig att vidta lämpliga åtgärder inom alla områden av det ekonomiska, sociala, politiska och kulturella livet för att främja fullständig och effektiv jämlikhet mellan personer som tillhör en nationell minoritet och personer som tillhör majoritetsbefolkningen.

Sammanfattande slutsatser

Regeringens minoritetspolitiska strategi förutsätter ett systematiskt och effektivt arbete för att förebygga och motverka diskriminering och andra former av kränkningar. Antalet anmälningar till Diskrimineringsombudsmannen om diskriminering av judar, romer, samer, sverigefinnar eller tornedalingar är dock relativt lågt och har under senare år bedömts vara omkring 50 per år. Merparten av anmälningarna rör diskriminering av romer, vilket kan antas spegla romers särskilda utsatthet och hänga samman med de riktade insatser i form av till exempel utbildningar som genomförts på myndigheten under tidigare år.

Skolinspektionen uppger i sin redovisning av det minoritetspolitiska uppdraget att det hittills endast finns ett fåtal anmälningsärenden med kopplingar till någon av de nationella minoriteternas situation i skolan.

Mörkertalet vad gäller diskriminering och andra former av kränkningar är sannolikt stort. Anmälningsbenägenheten kan bland annat vara avhängig de utsattas förtroende för, och tilltro till, de myndigheter som har ansvar att utreda anmälningar rörande diskriminering och andra former av kränkningar. Därtill kommer att kunskapen om vägar till upprättelse i allmänhet kan antas vara låg. Antalet anmälningar speglar därför inte förekomsten och utbredningen av diskriminering och andra former av kränkningar riktade mot judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar.

En viktig målsättning inom den minoritetspolitiska strategins delområde diskriminering och utsatthet är att ge upprättelse åt en större andel av de personer som utsätts för och anmäler diskriminering och att en större andel av dem som utsätts för diskriminering anmäler detta. Det är därför bekymmersamt att relativt få anmäler diskriminering och att det verkar saknas tillräckliga kunskaper om skyddet mot diskriminering och vägar till upprättelse.

Det är anmärkningsvärt att det inte finns fler domar eller förlikningar utifrån förbuden i Diskrimineringslagen (2008:567) rörande diskriminering av judar, romer, samer, sverigefinnar eller tornedalingar. Bilden av brister vad gäller effektiviteten i skyddet åt de nationella minoriteterna förstärks ytterligare om man beaktar den låga andelen av anmälda hatbrott med antiromska och antisemitiska motiv som klaras upp.

Få kommuner förefaller, enligt resultaten i enkätundersökningen, genomföra informationsinsatser eller ha verksamhet vad gäller antidiskriminering.

Indikator 7

Antalet anmälningar som rör diskriminering av judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar

Diskrimineringsombudsmannen har under år 2013 tagit emot cirka 40 anmälningar rörande diskriminering av romer. Under samma tid bedöms endast ett fåtal anmälningar rörande diskriminering av samer, och enstaka anmälningar angående de övriga nationella minoriteterna, ha inkommit till Diskrimineringsombudsmannen.

Diskrimineringsombudsmannen (DO) upprättar ingen särskild statistik över anmälningar om diskriminering av judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar och uppgifterna om antal bygger därför på myndighetens bedömningar.

Antalet anmälningar rörande diskriminering av romer har under senare år varit relativt konstant och bedömts ligga på 40-50 per år. De cirka 40 anmälningarna under 2013 rör i första hand diskriminering av romer på bostadsmarknaden och vid tillhandahållande av varor och tjänster. DO redovisar att myndigheten under 2013 inte mottagit anmälningar rörande diskriminering av romer inom socialtjänsten i samma utsträckning som tidigare.

Även om viss osäkerhet föreligger beträffande exakta antalet anmälningar rörande diskriminering av judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar kan det konstateras att det totala antalet anmälningar är högst 50 under år 2013. DO uppger att av dessa bedöms ett fåtal röra arbetslivsområdet, och att flertalet av anmälningarna rör samhällslivet i övrigt.

Indikator 8

Antalet stämningar som rör diskriminering av judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar.

DO har under år 2013 stämt i tre fall rörande diskriminering av romer.

De tre stämningarna under år 2013 för diskriminering som har samband med etnisk tillhörighet rör fall som anmälts efter Sveriges Radios undersökning av bensinstationers bemötande av romer som försökt att hyra bil.

Indikator 9

Antalet domar och förlikningar som rör diskriminering av judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar.

DO redovisar att myndigheten inte meddelats några domar utifrån förbuden i Diskrimineringslagen (2008:567) rörande diskriminering av judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar under år 2013, men uppger att en förlikning ingåtts.

Den förlikning som DO redovisar under år 2013 stadsfästes genom dom och rörde diskriminering av romer i samband med uthyrning av bostad.

Indikator 10

Antalet anmälningar om antiromska och antisemitiska hatbrott

År 2012 identifierades uppskattningsvis 215 anmälningar om hatbrott med antiromska motiv och uppskattningsvis 221 anmälningar om hatbrott med ett antisemitiskt motiv.

Brottsförebyggande rådet (Brå) konstaterar att antalet anmälningar om hatbrott med antiromska motiv år 2012 är den högsta noterade nivån hittills för detta motiv. Vidare rapporterar Brå att endast två procent av anmälningarna om brott med antiromska motiv från år 2011 var personuppklarade i början av april 2013.

Nivån av anmälningar om brott med antisemitska motiv är högre från 2008 och framåt än under tidigare år. Av anmälningar om hatbrott med antisemitiska motiv från år 2011 var, enligt Brå, sju procent personuppklarade i början av april 2013. (*Tabell N1, N2)*

Indikator 11

Information har lett till insatser för att förebygga och motverka diskriminering

I fem procent av kommunerna inom förvaltningsområdena har informationsinsatserna lett till ett förstärkt utbud av insatser mot diskriminering. Av de kommuner som svarat på frågan och som inte ingår i förvaltningsområdena uppger två kommuner att informationsinsatserna lett till ett förstärkt utbud av insatser mot diskriminering

Av kommunerna som ingår i förvaltningsområdena uppger nio procent att efterfrågan av insatser för att förebygga och motverka diskriminering har ökat med anledning av informationsinsatser. Av de 23 kommuner som besvarat frågan och som inte ingår i förvaltningsområdena uppger 17 procent att informationsinsatser lett till ökad efterfrågan på insatser för att förebygga och motverka diskriminering. (*Tabell K2 sid 20)*

Indikator 12

Civil sektors medverkan i samråd om diskriminering

I 27 procent av kommunerna inom förvaltningsområdena har samråd skett i frågor som handlar om antidiskriminering. Av kommunerna utanför förvaltningsområdena har fyra procent uppgett att de har haft samråd i frågor om antidiskriminering.

Av de 158 minoritetsrepresentanter som deltagit i enkätundersökningen, har elva procent angett att de deltagit i samråd inom området antidiskriminering. *(Tabell K3)*

N1: Antal och andel anmälningar med identifierade antiromska motiv 2012

	Antiromska motiv 2012	
Brottskategori	Antal	%
Våldsbrott	8	4
Olaga hot/ofredande	97	45
Ärekränkning	56	26
Hets mot folkgrupp	21	10
Olaga diskriminering	27	13
Övriga brott	6	2
Summa	215	100

Källa: Uppgifter ur rapport Hatbrott 2012 (Brå 2013:16), sid 47

N2: Antal och andel anmälningar med identifierade antisemitiska motiv 2012

	Antisemitiska motiv 2012	
Brottskategori	Antal	%
Våldsbrott	14	6
Olaga hot/ofredande	87	39
Ärekränkning	10	5
Skadegörelse/klotter	27	12
Hets mot folkgrupp	79	36
Övriga brott	4	2
Summa	221	100

Källa: Uppgifter ur rapport Hatbrott 2012 (Brå 2013:16), sid 52

K3: Verksamhetsområden där samråd sker med nationella minoriteter

	Ingår i förvaltningsområde för minoritetsspråk			Ingår inte i förvaltningsområde för minoritetsspråk		
	Antal	Procent		Antal	Procent	
Kultur	56	87,50%	56	5	10,87%	5
Förskola	56	87,50%	56	3	6,52%	3
Skola	48	75,00%	48	5	10,87%	5
Äldreomsorg	60	93,75%	60	6	13,04%	6
Fritid	38	59,38%	38	2	4,35%	2
Antidiskriminering	17	26,56%	17	2	4,35%	2
Användning av statsbidrag	57	89,06%	57	0	0,00%	0
Annat	13	20,31%	13	5	10,87%	5

Källa: Enkätundersökning kommuner 2013, Länsstyrelsen och Sametinget

Inflytande och delaktighet

Att stärka de nationella minoriteternas möjligheter till inflytande på lokal, regional och nationell nivå innebär bland annat att samråd ska genomföras. Kvinnors och ungas deltagande ska också främjas och strukturella hinder mot inflytande ska så långt som möjligt undanröjas.

Ett mål för minoritetspolitiken är att de nationella minoriteterna ska ges inflytande i frågor som berör dem. Denna rätt till inflytande finns tydligt reglerad både i Europarådets ramkonvention och i den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk. Enligt FN:s barnkonvention ska barn och ungdomar ges rätt att uttrycka sina åsikter i frågor som berör dem (artikel 12). Detta gäller även barn som tillhör de nationella minoriteterna.

Sammanfattande slutsatser

Det finns stora skillnader när det gäller nationella minoriteters möjligheter till inflytande beroende på om de bor i en kommun som tillhör ett förvaltningsområde eller inte. En övervägande majoritet av kommuner inom förvaltningsområdena har formaliserade samråd medan majoriteten av kommuner utanför förvaltningsområdena inte ger någon särskild form av inflytande i frågor som berör nationella minoriteter.

Störst möjlighet till inflytande har de som bor inom ett förvaltningsområde och vars kommun får statsbidrag för det egna minoritetsspråket. Inflytandet utövas i första hand genom rådgivande samråd. I 66 procent av kommunerna uppges att samråden har avgörande betydelse för vilka beslut kommunen fattar.

I författningskommentarer till 5 § lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk framgår att nationella minoriteter särskilt bör ges möjlighet att påverka i frågor som rör användandet av ekonomiska resurser avsatta för minoritetspolitiska åtgärder. Trots detta anger bara hälften av respondenterna från minoriteterna att de är med och samråder om statsbidragets användning. Enligt enkätsvaren från kommuner inom förvaltningsområdena svarar 89 procent att de samråder om användning av statsbidrag.

Ett fåtal kommuner ger ekonomisk ersättning för deltagande i samråden vilket ska jämföras emot att cirka hälften av respondenterna från minoritetsgrupperna inte anser sig ha de ekonomiska resurser som krävs för att medverka i samråden. De ekonomiska redovisningarna från kommuner och landsting inom förvaltningsområdena visar att 2 procent av statsbidraget har använts till kostnader för samråd.

Sverigefinländarnas delegation, Svenska tornedalingars riksförbund och Sametinget tilldelas medel för att stärka möjligheterna till samråd och dialog med kommunerna i respektive förvaltningsområde för finska, meänkieli och samiska. För att ge likvärdiga möjligheter till inflytande för samtliga minoriteter bör medel för att stärka samråd och dialog även tilldelas den romska och judiska minoriteten.

Flera kommuner utanför förvaltningsområdena uppger att de nationella minoriteterna ges inflytande på samma sätt som alla andra kommuninvånare. Detta kan tyda på att dessa kommuner inte uppmärksammat sina särskilda skyldigheter gentemot de nationella

minoriteterna i enlighet med lagstiftningen. Även svaren att inflytande inte efterfrågas av de nationella minoriteterna kan tyda på kunskapsluckor om de nationella minoriteternas historia och specifika förutsättningar.

Bland kommentarerna i svaren på enkäten riktad till den civila sektorn framkommer att det finns en frustration hos minoritetsrepresentanterna över att samråden inte leder till ett reellt inflytande, att mandat och syfte är oklara samt att kommunerna är ovilliga att ersätta deras medverkan ekonomiskt. Flera påpekar också brister i organiseringen av förskola och äldreomsorg på minoritetsspråk. Framhållas bör dock att flera respondenter också lyfter fram att samarbetet med kommunens samordnare fungerar bra.

Delar av materialet tyder på att det finns bristande kunskap om de nationella minoriteternas rättigheter hos många statliga myndigheter och flertalet av dessa brister när det gäller att ge inflytande till nationella minoriteter i frågor som berör dem.

Kulturrådet, Skolverket, Skolinspektionen och Universitets- och högskolerådet uppger däremot i sina redovisningar av det minoritetspolitiska uppdraget att de har samråd och dialog med nationella minoriteter. Dessa myndigheter har under flera år haft särskilda regeringsuppdrag att följa upp och analysera den egna verksamheten utifrån minoritetspolitikens mål, vilket visar att specifika regeringsuppdrag kan vara av stor betydelse för att myndigheterna ska säkerställa nationella minoriteters rätt till inflytande och delaktighet.

Dialog

Indikator 13

Former för inflytande

I 92 procent av kommunerna och 67 procent av landstingen/regionerna inom förvaltningsområdena ges de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande genom formaliserade samrådsmöten. Av kommunerna utanför förvaltningsområdena har 9 procent formaliserade samråd och 50 procent uppger att de inte ger någon särskild möjlighet till inflytande. Den vanligaste samrådsformen inom både kommuner och landsting är rådgivande. Sverigefinnar omfattas mest av formerna för inflytande och judarna minst.

Förutom de formaliserade samrådsmötena uppger 69 procent av kommuner inom förvaltningsområdena att de nationella minoriteterna också får inflytande genom möten med politiker och tjänstemän. Anmärkningsvärt är att en kommun inom förvaltningsområdena uppger att de inte på något sätt ger möjlighet till inflytande i frågor som berör de nationella minoriteterna.

I kategorin annan myndighet har 18 procent formaliserade samråd medan nästan hälften uppger att inflytande inte ges på något sätt.

Av kommunerna i förvaltningsområdena har 81 procent svarat att samråden är rådgivande och nästan hälften uppger att samråden är öppna för alla organisationer eller individer som vill delta.

Åtta av de tolv landsting som ingår i förvaltningsområdena har rådgivande samråd och fyra ger arvode till deltagarna. I kategorin annan myndighet har 18 procent rådgivande samråd och två ger arvode.

När det gäller landstingen utanför förvaltningsområdena förekommer inga samråd alls.

Den minoritet som omfattas mest av formerna för inflytande är sverigefinnar, både när det gäller kommuner och landsting som ingår i något förvaltningsområde och i kommuner utanför förvaltningsområden. Judar är den minoritet som i minst utsträckning ges inflytande, förutom när det gäller kategorin övrig myndighet där de är likställda med övriga minoriteter. *(Tabell K4, K5, L2)*

Indikator 14

Inflytandearbetets påverkan på beslut eller inriktningar

I 66 procent av kommunerna inom förvaltningsområdena har dialogen med minoriteterna varit avgörande för deras beslut och inriktning. Utanför förvaltningsområdena är motsvarande siffra 13 procent. Av de landsting som ingår i förvaltningsområdena svarar 58 procent att dialogen varit avgörande för deras beslut eller inriktning medan inget av de övriga landstingen anser detta. En av de andra myndigheterna anser att dialogen varit avgörande och 43 procent svarar att den inte har haft någon påverkan alls.

Anmärkningsvärt är att fyra av kommunerna inom förvaltningsområdena har angett att kommunen inte har fattat några beslut eller valt någon inriktning beroende av dialogen med de nationella minoriteterna. *(Tabell K6)*

Indikator 15

Teman som organisationer från civila sektorn samråder kring

Av respondenterna från den civila sektorn har 72 procent samrått om området kultur, 70 procent om äldreomsorg, 63 procent om förskola och 52 procent om användning av statsbidrag. Ett mindre antal personer, elva procent, har samrått om frågor som rör diskriminering.

I kategorin annat anges också att man i enstaka kommuner även har samrått om bland annat sjukvård, anställningar, översättningar och översiktsplaner. *(Tabell C1)*

Indikator 16

Civila sektorns kapacitet att delta i samråd

Av respondenterna från den civila sektorn får 18 procent arvode eller ersättning för förlorad arbetsinkomst i samband med samrådsmöten medan 61 procent inte erbjuds någon ersättning alls. 73 procent anser att deras nationella minoritetsgrupp har de *personella* resurser som krävs för samråd och 51 procent svarar att de har de *finansiella* resurser som krävs.

Av de respondenter som svarat att de får arvode eller ersättning för förlorad arbetsinkomst är det procentuellt sett flest samer, 61 procent, som får ersättning medan sverigefinnarna är de som i minst utsträckning får ersättning, elva procent.

Respondenterna från de olika minoritetsgrupperna gör i stort sett likvärdiga bedömningar beträffande sina respektive personella och finansiella resurser.

Av Ungdomsstyrelsens redovisning av det minoritetspolitiska uppdraget framgår att den nya förordningen (2011:65) om statsbidrag till barn- och ungdomsorganisationer, i kombination med en ny fördelningsnyckel, har medfört att nästan alla nationella minoriteters ungdomsförbund under bidragsåret 2013 uppfyllde villkoren för det reguljära

statsbidraget. Detta har resulterat i ett generellt högre bidrag för de ungdomsorganisationer som företräder nationella minoriteter. *(Tabell C2, C3, C4)*

Indikator 17

Civila sektorns uppfattning om genomförda samråd

Av respondenterna från den civila sektorn anser 37 procent att de kommit in tidigt i processen, 44 procent har fått tillfredsställande underlag inför samråden och 39 procent anser att deras åsikter och behov har påverkat kommunens beslut. 71 procent har haft inflytande över dagordningen och 48 procent har fått återkopplingar från kommunen efter samråden.

De respondenter som anser att deras åsikter eller behov inte har påverkat kommunen anger bland annat att det beror på okunnighet och bristande engagemang från kommunen, att formerna och mandatet för samråden är diffusa och att besluten redan fattats eller kommer att fattas på annat håll.

Det är något fler samer och något färre tornedalingar än genomsnittet som anser sig ha påverkat kommunens beslut men annars gör de finska, samiska och tornedalska respondenterna ganska likartade bedömningar av sin påverkansmöjlighet. De romska respondenterna anser att deras åsikter inte har påverkat kommunens beslut medan de judiska respondenterna anser att deras åsikter har påverkat kommunen.

När det gäller dagordningarna för samråden anser tornedalingarna i betydligt mindre utsträckning än genomsnittet att de haft något inflytande medan de judiska respondenterna anser sig ha haft inflytande. *(Tabell C5, C6, C7, C8, C9)*

K4: Nationella minoriteters möjligheter till inflytande i kommuner

	Ingår i förvaltningsområde för minoritetsspråk		Ingår inte i förvaltningsområde för minoritetsspråk	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Formaliserade samrådsmöten	59	92,19%	4	8,70%
Referensgrupper	25	39,06%	1	2,17%
Remissinstanser	10	15,63%	3	6,52%
Möten politiker/tjäntemän	44	68,75%	13	28,26%
Annat	19	29,69%	11	23,91%
Inte på något sätt	1	1,56%	23	50,00%

Källa: Enkätundersökning kommuner 2013, Länsstyrelsen och Sametinget

K5: Status på samrådsformer med nationella minoriteter

	Ingår i förvaltningsområde för minoritetsspråk		Ingår inte i förvaltningsområde för minoritetsspråk	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Samrådsmöten har beslutsmandat	24	37,50%	0	0,00%
Samråden är rådgivande	52	81,25%	3	6,52%
Representanter är arvoderade	20	31,25%	1	2,17%
Samråden är öppna för alla	29	45,31%	0	0,00%
Kommunen bestämmer vilka som deltar	10	15,63%	1	2,17%

Källa: Enkätundersökning kommuner 2013, Länsstyrelsen och Sametinget

L2: Nationella minoriteters möjligheter till inflytande i landsting/region inom förvaltningsområdena och andra förvaltningsmyndigheter

	Landsting/region inom förvaltningsområde för nationellt minoritetsspråk		Annan förvaltningsmyndighet	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Formaliserade samrådsmöten	8	66,67%	8	18,18%
Referensgrupper	4	33,33%	5	11,36%
Remissinstanser	2	16,67%	4	9,09%
Möten politiker/tjänstemän	4	33,33%	8	18,18%
Annat	2	16,67%	18	40,91%
Inte på något sätt	0	0,00%	21	47,73%
Totalt	**20**	166,67%	**64**	145,45%

Källa: Enkätundersökning landsting, domstolar, övriga myndigheter 2013, Länsstyrelsen och Sametinget

K6: Nationella minoriteters inflytande har påverkat beslut eller inriktning inom den kommunala verksamheten

	Ingår i förvaltningsområde för minoritetsspråk		Ingår inte i förvaltningsområde för minoritetsspråk	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Dialogen har varit avgörande för beslut/vald inriktning	42	65,62%	6	13,04%
Kommunen hade sannolikt fattat liknande beslut ändå	17	2,83%	3	6,52%
Nej, för olika agendor för att komma överens	0	0,00%	1	2,17%
Kommunen har inte fattat några beslut/valt inriktning	4	6,25%	7	15,22%

Källa: Enkätundersökning kommuner 2013, Länsstyrelsen och Sametinget

C1: Kommunala verksamhetsområden inom vilka nationella minoriteter samråder

Område	Antal	Procent
Kultur	114	72,15%
Förskola	99	62,66%
Skola	73	46,20%
Äldreomsorg	111	70,25%
Fritid	55	34,81%
Antidiskriminering	17	10,76%
Användning av statsbidrag	82	51,90%
Annat	15	9,49%

Källa: Enkätundersökning civil sektor 2013, Länsstyrelsen och Sametinget

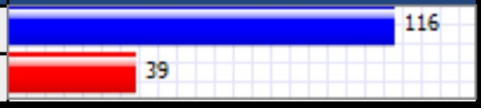
C2: Kommuner erbjuder ersättning i samband med samrådsmöten

	Antal	Procent
Ja, för resa och logi	3	1,90%
Ja, arvode eller ersättning för förlorad arbetstid	29	18,35%
Nej	97	61,39%
Vet inte	18	11,39%

Källa: Enkätundersökning civil sektor 2013, Länsstyrelsen och Sametinget

C3: Minoritetsrepresentanter/organisationer har tillräckligt med personella resurser för samråd

	Antal	Procent
Ja	116	73,42%
Nej	39	24,68%

Källa: Enkätundersökning civil sektor 2013, Länsstyrelsen och Sametinget

C4: Minoritetsrepresentanter/organisationer har tillräckligt med finansiella resurser för samråd

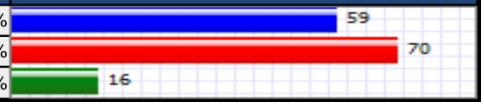
	Antal	Procent
Ja	81	51,27%
Nej	72	45,57%

Källa: Enkätundersökning civil sektor 2013, Länsstyrelsen och Sametinget

C5: Minoritetsrepresentanter/organisationer har kommit in tidigt i samrådsprocessen

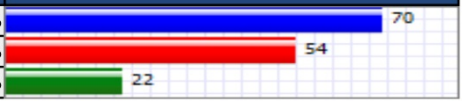
	Antal	Procent
Ja	59	37,34%
Det har varierat	70	44,30%
Nej	16	10,13%

Källa: Enkätundersökning civil sektor 2013, Länsstyrelsen och Sametinget

C6: Minoritetsrepresentanter/organisationer har fått tillfredsställande underlag och information tidigt innan samråden

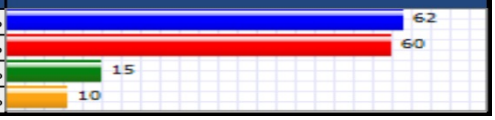
	Antal	Procent
Ja	70	44,30%
Det har varierat	54	34,18%
Nej	22	13,92%

Källa: Enkätundersökning civil sektor 2013, Länsstyrelsen och Sametinget

C7: Minoritetsrepresentanters/organisationers åsikter och behov har påverkat kommuners beslut

	Antal	Procent
Ja	62	39,24%
Det har varierat	60	37,97%
Nej	15	9,49%
Vet inte	10	6,33%

Källa: Enkätundersökning civil sektor 2013, Länsstyrelsen och Sametinget

C8: Minoritetsrepresentanter/organisationer har möjlighet att sätta frågor på dagordningen

	Antal	Procent	
Ja	112	70,89%	112
Det har varierat	20	12,66%	20
Nej	10	6,33%	10
Vi har inte haft behov av att lyfta egna frågor	5	3,16%	5

Källa: Enkätundersökning civil sektor 2013, Länsstyrelsen och Sametinget

C9: Kommuner har återkopplat efter samrådet

	Antal	Procent	
Ja	76	48,10%	76
Det har varierat	49	31,01%	49
Nej	20	12,66%	20

Källa: Enkätundersökning civil sektor 2013, Länsstyrelsen och Sametinget

Språk och kulturell identitet

Att stödja de nationella minoritetsspråken så att de hålls levande innebär att de nationella minoriteterna ska ges möjlighet att lära sig, använda och utveckla sitt modersmål och utveckla en egen kulturell identitet. De nationella minoriteterna ska kunna överföra sitt minoritetsspråk och sin kultur till nästa generation och språken ska bevaras och utvecklas som levande språk i Sverige.

Sammanfattande slutsatser

Omfattande kultur- och språkaktiviteter genomförs i de kommuner som ingår i förvaltningsområdena för finska, meänkieli respektive samiska. Ett resultat av insatserna är att många kommuner integrerat aktiviteter med bäring på nationella minoriteters kultur i den kommunala verksamheten. Kommunernas insatser för att skydda och främja nationella minoriteters språk och kultur har även resulterat i att allt fler ansöker om modersmål på minoritetsspråk i förskolan och modersmålsundervisning i skolan.

En betydande del av det förstärkta skyddet inom förvaltningsområdena är enskildas rättigheter att använda finska, meänkieli och samiska i kontakter med kommuner och övriga myndigheter. En förutsättning för att denna rättighet ska kunna säkerställas är att det finns personal som kan kommunicera och handlägga ärenden på minoritetsspråken. Personalens språkkunskaper påverkar enskildas benägenhet att använda språken muntligt och skriftligt vilket därmed påverkar språkens utveckling och överlevnad. Många kommuner, framförallt i förvaltningsområdet för samiska, saknar de språkresurser bland personalen som krävs. Efterfrågan av ärendehandläggning och kommunikation i telefonväxel och reception på minoritetsspråken är inte heller tillgodosedd i alla kommuner.

Kommunernas redovisningar visar att det, trots många genomförda insatser i förvaltningsområdena, finns efterfrågan av mer information på minoritetsspråken och att många kommuner utanför förvaltningsområdena inte informerar om minoriteternas rättigheter överhuvudtaget.

När det gäller övriga myndigheters information så beskriver många sina verksamheter på de nationella minoritetsspråken medan få informerar om nationella minoriteters lagstadgade rättigheter på nationella minoritetsspråken. Flertalet myndigheter redovisar även att de saknar kapacitet att kommunicera på finska, meänkieli och/eller samiska. Det förefaller som om få myndigheter fullt ut har uppmärksammat sina skyldigheter enligt lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk

En målsättning inom den minoritetspolitiska strategins delområde språk och kulturell identitet är att stödja språken så de hålls levande. Särskilt barns kulturella identitet ska stärkas eftersom det är genom barn och unga som språken kan leva vidare. För språkens fortlevnad är förskoleverksamhet på de nationella minoritetsspråken ett viktigt redskap. Fortfarande finns det kommuner i förvaltningsområdena som inte erbjuder hela eller delar av förskoleverksamhet på finska, meänkieli respektive samiska. Det verkar inte vara avhängigt tillgång på personal som behärskar språken eftersom ingen av kommunerna uppger att de saknar personal med språkkompetens. Kommunerna inom förvaltnings-

områdena har möjlighet att använda statsbidraget för omorganisation, kompetensutveckling eller andra insatser inom förskoleverksamheten.

När det gäller tillgång till modersmål på nationella minoritetsspråk i förskolan utanför förvaltningsområdena förefaller det även finnas stora skillnader mellan kommunerna.

Modersmålsundervisning i de nationella minoritetsspråken är centralt för språkbevarande och revitalisering. Under 2010− 2013 har både antalet elever som rapporterats som berättigade och antalet elever som deltar i modersmålsundervisning på nationella minoritetsspråk minskat något. Drygt 40 procent av de elever som rapporterats som berättigade till modersmålsundervisning i de nationella minoritetsspråken har deltagit i undervisning under perioden.

Rätten till modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk regleras i skollagen (2010:800). Det finns två krav i skollagen som hittills hindrat elever från möjligheten till modersmålsundervisning; krav på att eleven har grundläggande kunskaper i modersmålet och krav på lämplig lärare för undervisningen.

Som tidigare utredningar visat saknas det lärare som kan undervisa på nationella minoritetsspråk. I avvaktan på de nya utbildingarna för modersmålslärare är det angeläget att riktade insatser görs för att avhjälpa bristen på modersmålslärare för undervisning i och på nationella minoritetsspråk.

Skolinspektionen uppger i sina redovisningar av det minoritetspolitiska uppdraget 2012 och 2013 att myndighetens granskningar av modersmålsundervisning i grundskolan och gymnasieskolan visar att många kommuner saknar kunskap om de nationella minoriteterna. Det finns även brister i informationen om de särskilda bestämmelser som gäller för modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk, vilket kan medföra att elever inte efterfrågar undervisningen.

Inom förvaltningsområdena finns det kommuner som inte tillgodosett efterfrågan av service och omvårdnad inom äldreomsorgen helt eller delvis på finska, meänkieli respektive samiska. Inget tyder på att det är avhängigt tillgång på personal som behärskar språken, eftersom det är få kommuner som uppger att de saknar personal med språkkompetens. Åtgärder behöver vidtas i dessa kommuner för att se till att de äldre får tillgång till äldreomsorg på sitt minoritetsspråk. Kommunerna inom förvaltningsområdena har möjlighet att använda statsbidraget till insatser inom äldreomsorgen. I de fall då kommuner upphandlar service och omsorg inom äldreomsorgen bör de nationella minoriteternas särskilda behov beaktas när kriterierna för en upphandling fastställs.

Kultursamverkansmodellen innebär att Kulturrådet fattar beslut om samlat bidrag till respektive län som landstingen sen fördelar. Modellen regleras i förordning (2010: 2012) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet. Kulturrådet bevakar och uppmuntrar landstingen att lägga vikt vid insatser för att främja de nationella minoriteternas språk och kultur. Kulturrådet uppger i sin redovisning av det minoritetspolitiska uppdraget att landstingen/regionerna kommit olika långt i arbetet men att frågan lyfts i betydligt högre utsträckning än tidigare och att kompetensen på regional nivå ökar. Drygt hälften av landstingen/regionen som ingår i förvaltningsområdena redovisar att de har avsatt särskilda medel i sina regionala kulturplaner för att finansiera kulturverksamhet relaterad till nationella minoriteter. Det är angeläget att Kulturrådet

även i fortsättningen bevakar landstingen/regionernas arbete med att främja minoriteternas språk och kultur genom de regionala kulturplanerna.

Kulturrådets produktionsbidrag till nationella minoriteters kulturtidskrifter fyller en viktig funktion och bidrar till en omfattande utgivning. Informationen om stödet behöver dock nå ut till nya potentiella utgivare. Behovet av professionella utgivare av nationella minoriteters litteratur är stort, särskilt vad gäller utgivning av romsk litteratur och litteratur för barn och unga. Fortsatta satsningar för att motverka bristen på både litteratur och läromedel på minoritetsspråken behövs.

Public serviceverksamheten är av betydelse för revitalisering av minoritetsspråken och programverksamheterna har en attitydförändrande och kunskapshöjande betydelse genom att synliggöra de nationella minoriteterna. Radio- och tvprogram på de nationella minoritetsspråken är normerande för språken och enskilda får möjlighet att höra språket. Av demokratiskäl är det även betydelsefullt att de som inte helt behärskar svenska kan ta del av samhällsdebatten på sitt minoritetsspråk. För språkens fortsatta existens är alla insatser som riktar sig till barn och unga särskilt viktiga. Totalt har antalet sända timmar på nationella minoritetsspråk ökat något mellan åren 2010−2012 men utbudet är mycket litet på främst jiddisch och romani chib. Jiddisch är inte heller utpekat i det nuvarande sändningstillståndet. Insatser krävs för att säkerställa att tillräckligt med resurser och utrymme avsätts för sändningar på samtliga nationella minoritetsspråk.

Allmänt främjande

Indikator 18

Kommunala insatser för att skydda och främja nationella minoriteters språk och kulturer

Samtliga kommuner som ingår i förvaltningsområdena gör insatser för att skydda och främja de nationella minoritetsspråken och kulturerna. 26 procent av kommunerna utanför förvaltningsområdena gör inga insatser alls. 58 procent av landstingen/regionen som ingår i förvaltningsområdena har avsatt särskilda pengar i sina regionala kulturplaner för att finansiera kulturverksamhet relaterad till nationella minoriteter.

De vanligaste språk- och kulturinsatserna i kommuner som ingår i förvaltningsområdena är inköp av böcker och tidskrifter på nationella minoritetsspråk till bibliotek, kulturella aktiviteter samt offentlig information på minoritetsspråken. Av kommunerna erbjuder 83 procent modersmål i förskolan och 94 procent erbjuder modersmålsundervisning i grundskolan, grundsärskolan eller specialskolan vilket inte är någon förändring från föregående år. Det minoritetsspråk som omfattas minst av insatserna är jiddisch.

Kommuner utanför förvaltningsområdena gör generellt färre insatser för att skydda och främja nationella minoriteters språk och kultur. Av dessa kommuner erbjuder 54 procent modersmålsundervisning på något minoritetsspråk i grundskolan och 26 procent erbjuder modersmål i förskolan. Få kommuner har offentlig information på nationella minoritetsspråk på exempelvis webbplats. De språk som främst omfattas av insatserna är finska och i viss mån även romani chib. *(Tabell K7)*

Indikator 19

Resultat av kommunala insatser för att skydda och främja nationella minoriteters språk och kultur

I hälften av kommunerna som ingår i förvaltningsområdena har antalet som ansöker om modersmål på något minoritetsspråk i förskolan ökat och i 75 procent har nationella minoriteters kultur integrerats i den kommunala verksamheten. Elva procent av kommunerna utanför förvaltningsområdena redovisar en ökning av antalet som ansöker om modersmål på minoritetsspråk i förskolan.

Som ett resultat av språk- och kulturinsatserna i kommunerna i förvaltningsområdena har intresset för, och inköp av litteratur på, minoritetsspråken till bibliotek ökat. I många kommuner har också aktiviteter för att främja nationella minoriteters kultur, exempelvis via teater, film, dans och hantverk integrerats i den kommunala verksamheten.

Antalet som ansöker om modersmål på något minoritetsspråk i förskolan och modersmålsundervisning i skolan har ökat i hälften av kommunerna. Omfattningen av modersmålsundervisningen är i de flesta fall upp till en timme per vecka, förutom i samiska där upp till två timmar per vecka är vanligare.

Även i kommuner utanför förvaltningsområdena har antalet som ansöker om modersmålsundervisning på något minoritetsspråk i skolan ökat. Det är framförallt modersmålsundervisning i finska och romani chib som ges och omfattningen är framförallt upp till en timme per vecka. *(Tabell K8)*

Indikator 20

Efterfrågan av ärendehandläggning på nationella minoritetsspråk är tillgodosedd

I 26 procent av kommunerna som ingår i förvaltningsområdet för samiska har efterfrågan av ärendehandläggning på minoritetsspråk tillgodosetts. Motsvarande i förvaltningsområdet för finska är 31 procent och i förvaltningsområdet för meänkieli 50 procent.

Efterfrågan av ärendehandläggning på minoritetsspråken är inte tillgodosett i alla kommuner inom förvaltningsområdena. I förvaltningsområdet för samiska är det 37 procent av kommunerna som uppger att det inte finns någon efterfrågan. Därtill har nästan 40 procent av kommunerna, framförallt i förvaltningsområdet för finska, inte kartlagt om efterfrågan motsvarar behoven. *(Tabell K9)*

Indikator 21

Efterfrågan av kommunikation på nationella minoritetsspråk i telefonväxel och reception tillgodosedd

I 32 procent av kommunerna som ingår i förvaltningsområdet för samiska är efterfrågan av kommunikation på minoritetsspråk i telefonväxel och reception tillgodosett. Motsvarande i förvaltningsområdet för finska är 54 procent och i förvaltningsområdet för meänkieli 67 procent.

Efterfrågan av kommunikation på minoritetsspråken i telefonväxel och reception är inte tillgodosedd i alla kommuner som ingår i förvaltningsområdena. Därutöver har drygt 30 procent av kommunerna, framförallt i förvaltningsområdet för finska, inte kartlagt huruvida efterfrågan är tillgodosedd. *(Tabell K10)*

Indikator 22

Behov av språkresurser bland befintlig personal tillgodosett

I elva procent av kommunerna som ingår i förvaltningsområdet för samiska är behovet av språkresurser bland befintlig personal tillgodosett. Motsvarande i förvaltningsområdet för finska är 40 procent och i förvaltningsområdet för meänkieli 50 procent. I tre av fyra domstolar och i 20 procent av de andra myndigheterna är behovet tillgodosett.

Utifrån vad många kommuner redovisar så är behovet av språkresurser bland befintlig personal inte tillgodosett. Sämst ser det ut i kommunerna i förvaltningsområdet för samiska där 68 procent av kommunerna redovisar att efterfrågan inte är tillgodosett. *(Tabell K11 och L3)*

Indikator 23

Information om rättigheter på nationella minoritetsspråk

Samtliga kommuner och 83 procent av landstingen/regionen som ingår i förvaltningsområdena har under det senaste året på olika sätt informerat de nationella minoriteterna om deras lagstadgade rättigheter. Informationen har getts på alla minoritetsspråk. 50 procent av kommunerna som inte ingår i förvaltningsområdena och 30 procent av de andra myndigheterna har inte på något sätt informerat minoriteterna om deras rättigheter.

Kommunerna som ingår i förvaltningsområdena informerar framförallt om äldreomsorg och förskola vilket sammanfaller med dessa kommuners skyldigheter enligt lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk att erbjuda förskola och äldreomsorg på minoritetsspråk.

Kommuner utanför förvaltningsområdena som informerar gör det framförallt på svenska.

De statliga myndigheter som uppgett att de inte gett någon särskild information ger förklaringen att de inte tagit ställning till hur de ska agera enligt lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk, alternativt att det inte finns några behov. *(Tabell K12, L4)*

Indikator 24

Efterfrågan av information på webbplats med mera på nationella minoritetsspråk tillgodosedd

Av kommunerna som ingår i förvaltningsområdet för samiska har 42 procent tillgodosett efterfrågan av information på minoritetsspråk. Motsvarande i förvaltningsområdet för finska är 62 procent och i förvaltningsområdet för meänkieli 50 procent.

Som tidigare indikator visar så har samtliga kommuner som ingår i förvaltningsområdena på olika sätt informerat de nationella minoriteterna om deras lagstadgade rättigheter på minoritetsspråken. Underlagen till denna indikator visar dock att behoven av information ännu inte är tillgodosett i alla kommuner. 30 procent av kommunerna har inte gjort någon kartläggning om efterfrågan av information på minoritetsspråken motsvarar behoven. *(Tabell K13)*

Indikator 25

Statliga myndigheter där enskilda kan använda finska, meänkieli eller samiska

I kategorin andra myndigheter redovisar 52 procent att enskilda inte kan använda finska, meänkieli eller samiska vid sina kontakter med myndigheten.

Drygt hälften av myndigheterna uppger att de inte har kapacitet att kommunicera på finska, meänkieli och/eller samiska.

K7: Kommunala insatser för att skydda och främja nationella minoriteters språk och kultur

	Ingår i förvaltningsområde för minoritetsspråk		Ingår inte i förvaltningsområde för minoritetsspråk	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Modersmål i förskolan	53	82,81%	12	26,09%
Modersmål i förskoleklass	51	79,69%	14	30,43%
Modersmålsundervisning i grundskolan	60	93,75%	25	54,35%
Modersmålsundervisning i gymnasieskolan	36	56,25%	13	28,26%
Tvåspråkig undervisning inom skolan	12	18,75%	2	4,35%
Språkstöd till barn och ungdomar, ex. språkläger	36	56,25%	1	2,17%
Språkstöd till vuxna, ex. studiecirklar	37	57,81%	1	2,17%
Bokinköp m.m på minoritetsspråken till bibliotek	64	100,00%	23	50,00%
Bokinköp m.m om nationella minoriteter till bibliotek	45	70,31%	22	47,83%
Kulturella aktiviteter	63	98,44%	14	30,43%
Medel till minoriteters föreningar/institutioner	52	81,25%	11	23,91%
Offentlig information på nationella minoritetsspråk	61	95,31%	8	17,39%
Annat sätt	12	18,75%	8	17,39%
Inga insatser	0	0,00%	12	26,09%

Källa: Enkätundersökning kommuner 2013, Länsstyrelsen och Sametinget

K8: Resultat/effekter av kommuners språk- och kulturinsatser

	Ingår i förvaltningsområde för minoritetsspråk		Ingår inte i förvaltningsområde för minoritetsspråk	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Antal som ansöker om modersmål i förskolan har ökat	32	50,00%	5	10,87%
Antal som ansöker om modersmålsundervisning i skolan har ökat	35	54,69%	12	26,09%
Intresset för bibliotekens litteratur på minoritetsspråk har ökat	47	73,44%	7	15,22%
Inköp av litteratur på minoritetsspråk har ökat	55	85,94%	6	13,04%
Intresset för bibliotekens litteratur om minoriteterna har ökat	25	39,06%	7	15,22%
Inköp av litteratur om nationella minoriteter har ökat	28	43,75%	4	8,70%
Minoriteters kultur har integrerats i den kommunala verksamheten	48	75,00%	1	2,17%
Annan effekt/resultat	15	23,44%	9	19,57%

Källa: Enkätundersökning kommuner 2013, Länsstyrelsen och Sametinget

K9: Kommuners kartläggning av ärendehandläggning på nationella minoritetsspråk

	Förvaltningsområde för samiska		Förvaltningsområde för finska		Förvaltningsområde för meänkieli	
Ärendehandläggning på minoritetsspråk	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Kartläggning har inte gjorts	5	26,32%	19	39,58%	1	16,67%
Kartläggning har gjorts	13	68,42%	24	50,00%	4	66,67%
Servicenivån motsvarar efterfrågan	5	26,32%	15	31,25%	3	50,00%
Servicenivån motsvarar inte efterfrågan	2	10,53%	8	16,67%	1	16,67%
Ingen efterfrågan finns	7	36,84%	1	2,08%	0	0,00%
Vet ej	3	15,79%	17	35,42%	0	0,00%
Totalt	**35**	184,21%	**84**	175,00%	**9**	150,00%

Källa: Enkätundersökning kommuner 2013, Länsstyrelsen och Sametinget

K10: Kommuners kartläggning av kommunikation i telefonväxel och reception på nationella minoritetsspråk

	Förvaltningsområde för samiska		Förvaltningsområde för finska		Förvaltningsområde för meänkieli	
Kommunikation på minoritetsspråk i telefonväxel och reception	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Kartläggning har inte gjorts	4	21,05%	17	35,42%	1	16,67%
Kartläggning har gjorts	14	73,68%	28	58,33%	4	66,67%
Servicenivån motsvarar efterfrågan	6	31,58%	26	54,17%	4	66,67%
Servicenivån motsvarar inte efterfrågan	2	10,53%	3	6,25%	0	0,00%
Ingen efterfrågan finns	5	26,32%	0	0,00%	0	0,00%
Vet ej	5	26,32%	11	22,92%	1	16,67%
Totalt	**36**	189,47%	**85**	177,08%	**10**	166,67%

Källa: Enkätundersökning kommuner 2013, Länsstyrelsen och Sametinget

K11: Kommuners kartläggning av personal som behärskar nationella minoritetsspråk

	Förvaltningsområde för samiska		Förvaltningsområde för finska		Förvaltningsområde för meänkieli	
Personal som behärskar nationella minoritetsspråk	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Kartläggning har inte gjorts	0	0,00%	5	10,42%	0	0,00%
Kartläggning har gjorts	18	94,74%	43	89,58%	6	100,00%
Servicenivån motsvarar efterfrågan	2	10,53%	19	39,58%	3	50,00%
Servicenivån motsvarar inte efterfrågan	13	68,42%	17	35,42%	2	33,33%
Ingen efterfrågan finns	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
Vet ej	2	10,53%	8	16,67%	0	0,00%
Totalt	**35**	184,21%	**92**	191,67%	**11**	183,33%

Källa: Enkätundersökning kommuner 2013, Länsstyrelsen och Sametinget

L3: Domstolars och andra förvaltningsmyndigheters kartläggning av personal som behärskar nationella minoritetsspråk

	Domstol		Annan förvaltningsmyndighet	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Ja, och kompetens finns	3	75,00%	9	20,45%
Ja, och kompetens behöver stärkas	0	0,00%	7	15,91%
Ja, och vi verkar för att kompetens ska stärkas	1	25,00%	4	9,09%
Nej	0	0,00%	24	54,55%

Källa: Enkätundersökning landsting, domstolar, övriga myndigheter 2013, Länsstyrelsen och Sametinget

K12: Kommuners former för information om nationella minoriteters rättigheter

	Ingår i förvaltningsområde för minoritetsspråk		Ingår inte i förvaltningsområde för minoritetsspråk	
	Antal	Procent	Antal	Procent
På kommunens webbplats	63	98,44%	14	30,43%
I lokaltidningar	41	64,06%	1	2,17%
På seminarier/möten	56	87,50%	8	17,39%
I broschyrer	45	70,31%	5	10,87%
Info till föräldrar inom förskolan	45	70,31%	9	19,57%
Info till elever/föräldrar inom skolan	32	50,00%	11	23,91%
Information om äldreomsorg	47	73,44%	2	4,35%
Annat sätt	24	37,50%	5	10,87%
Inte på något sätt	0	0,00%	23	50,00%

Källa: Enkätundersökning kommuner 2013, Länsstyrelsen och Sametinget

L4: Landsting/regioner och andra förvaltningsmyndigheters former för information om nationella minoriteters rättigheter

	Landsting/region inom förvaltningsområde för nationellt minoritetsspråk		Annan förvaltningsmyndighet	
	Antal	Procent	Antal	Procent
På webbplats	10	83,33%	23	52,27%
I lokaltidningar	2	16,67%	0	0,00%
På seminarier/möten	2	16,67%	12	27,27%
I broschyrer	1	8,33%	4	9,09%
Annat sätt	4	33,33%	10	22,73%
Inte på något sätt	0	0,00%	13	29,55%
Totalt	**19**	158,33%	**62**	140,91%

Källa: Enkätundersökning landsting, domstolar, övriga myndigheter 2013, Länsstyrelsen och Sametinget

K13: Kommuners kartläggning av information på nationella minoritetsspråk

Information på minoritetsspråk (webbplats med mera)	Förvaltningsområde för samiska		Förvaltningsområde för finska		Förvaltningsområde för meänkieli	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Kartläggning har inte gjorts	4	21,05%	13	27,08%	2	33,33%
Kartläggning har gjorts	14	73,68%	30	62,50%	3	50,00%
Servicenivån motsvarar efterfrågan	8	42,11%	30	62,50%	3	50,00%
Servicenivån motsvarar inte efterfrågan	3	15,79%	4	8,33%	0	0,00%
Ingen efterfrågan finns	3	15,79%	0	0,00%	0	0,00%
Vet ej	3	15,79%	7	14,58%	1	16,67%
Totalt	**35**	184,21%	**84**	175,00%	**9**	150,00%

Källa: Enkätundersökning kommuner 2013, Länsstyrelsen och Sametinget

Förskola

Indikator 26

Omfattning av förskola på nationella minoritetsspråk

De flesta kommuner i förvaltningsområdena erbjuder förskoleverksamhet helt eller delvis på finska, samiska respektive meänkieli.

Hälften av kommunerna i förvaltningsområdet för meänkieli och nästan hälften av kommunerna i förvaltningsområdet för finska har grupper, avdelningar eller förskolor som är helt tvåspråkiga. 21 procent av kommunerna i förvaltningsområdet för samiska erbjuder motsvarande. 68 procent av kommuner i förvaltningsområdet för samiska har förskoleverksamhet delvis på samiska när det finns språkkunnig personal tillgängligt. Motsvarande för kommunerna i de två andra förvaltningsområdena är över 30 procent. Ingen av kommunerna uppger att de saknar tillgång till språkkunnig personal.
(Tabell K14)

Indikator 27

Efterfrågan av förskola på nationella minoritetsspråk tillgodosedd

I förvaltningsområdet för samiska har 32 procent av kommunerna tillgodosett efterfrågan av förskoleverksamhet på nationella minoritetsspråk. Motsvarande i förvaltningsområdet för finska är 50 procent och för meänkieli 67 procent.

Efterfrågan av förskoleverksamhet på nationella minoritetsspråk är inte tillgodosedd i alla kommuner som ingår i förvaltningsområdena.

19 procent av kommunerna i förvaltningsområdet för finska uppger att det inte finns någon efterfrågan. *(Tabell K15)*

K14: Förskoleverksamheter på nationella minoritetsspråk

Förvaltningsområdet för finska	Antal	Procent
Ja, det finns grupper, avdelningar eller förskolor som är helt tvåspråkiga	22	45,83%
Ja, men begränsat till vissa tider när tvåspråkig personal finns tillgänglig	18	37,50%
Nej, men det finns annan pedagogisk verksamhet	3	6,25%
Nej, det finns ingen efterfrågan	3	6,25%
Nej, vi saknar språkkunnig personal	0	0,00%
Nej, av annan anledning	2	4,17%
Totalt	**48**	**100.00%**

Förvaltningsområdet för samiska	Antal	Procent
Ja, det finns grupper, avdelningar eller förskolor som är helt tvåspråkiga	4	21,05%
Ja, men begränsat till vissa tider när tvåspråkig personal finns tillgänglig	13	68,42%
Nej, men det finns annan pedagogisk verksamhet	1	5,26%
Nej, det finns ingen efterfrågan	1	5,26%
Nej, vi saknar språkkunnig personal	0	0,00%
Nej, av annan anledning	0	0,00%
Totalt	**19**	**100.00%**

Förvaltningsområdet för meänkieli	Antal	Procent
Ja, det finns grupper, avdelningar eller förskolor som är helt tvåspråkiga	3	50,00%
Ja, men begränsat till vissa tider när tvåspråkig personal finns tillgänglig	2	33,33%
Nej, men det finns annan pedagogisk verksamhet	0	0,00%
Nej, det finns ingen efterfrågan	1	16,67%
Nej, vi saknar språkkunnig personal	0	0,00%
Nej, av annan anledning	0	0,00%
Totalt	**6**	**100.00%**

Källa: Enkätundersökning kommuner 2013, Länsstyrelsen och Sametinget

K15: Kommuners kartläggning av förskola på nationella minoritetsspråk

	Förvaltningsområde för samiska		Förvaltningsområde för finska		Förvaltningsområde för meänkieli	
Förskola på nationella minoritetsspråk	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Kartläggning har inte gjorts	0	0,00%	6	12,50%	0	0,00%
Kartläggning har gjorts	17	89,47%	40	83,33%	5	83,33%
Servicenivån motsvarar efterfrågan	6	31,58%	24	50,00%	4	66,67%
Servicenivån motsvarar inte efterfrågan	9	47,37%	8	16,67%	0	0,00%
Ingen efterfrågan finns	1	5,26%	9	18,75%	0	0,00%
Vet ej	0	0,00%	2	4,17%	0	0,00%
Totalt	**33**	**173,68%**	**89**	**185,42%**	**9**	**150,00%**

Källa: Enkätundersökning kommuner 2013, Länsstyrelsen och Sametinget

Modersmålsundervisning

Indikator 28

Efterfrågan av modersmålsundervisning på minoritetsspråk tillgodosedd

I förvaltningsområdet för samiska har 32 procent av kommunerna tillgodosett efterfrågan av modersmålsundervisning på nationella minoritetsspråk. Motsvarande i förvaltningsområdet för finska är 48 procent och för meänkieli 50 procent.

Efterfrågan av modersmålsundervisning på nationella minoritetsspråk är inte tillgodosedd i alla kommuner inom förvaltningsområdena. Därutöver har 23 procent av kommunerna i förvaltningsområdet för finska inte kartlagt om efterfrågan motsvarar behoven.
(Tabell K 16)

Indikator 29

Antal elever som har rätt till modersmålsundervisning på nationella minoritetsspråk

Mellan åren 2010 och 2013 har antalet elever i grundskolan som rapporterats som berättigade till modersmålsundervisning på nationella minoritetsspråk minskat något.

Siffrorna för indikatorerna 29 och 30 är hämtade från Skolverkets nationella statistik. Enligt skollagen ska en elev ha grundläggande kunskaper i språket för att vara berättigad till modersmålsundervisning. Skolförordningen slår fast att det är rektor som beslutar om en elev har tillräckliga grundkunskaper i språket.

Indikator 30

Antal elever som deltar i modersmålsundervisning på nationella minoritetsspråk

Mellan åren 2010 och 2013 har antalet elever i grundskolan som deltar i modersmåls-undervisning på nationella minoritetsspråk minskat något.

Drygt 40 procent av de elever som rapporterats som berättigade till modersmåls-undervisning i de nationella minoritetsspråken har deltagit i undervisning under perioden.

Antalet elever som deltar i modersmålsundervisning i meänkieli minskar markant under 2012-2013. En del av förklaringen till minskningen kan vara att Kalix kommun började tillämpa en mer strikt tolkning av skollagen vad gäller grundläggande kunskaper i modersmålet för att få modersmålsundervisning. Detta medförde att många elever nekades modersmålsundervisning och i många fall avbröts redan påbörjad undervisning.
(Tabell N3)

K16: Kommuners kartläggning av modersmålsundervisning på nationella minoritetsspråk

	Förvaltningsområde för samiska		Förvaltningsområde för finska		Förvaltningsområde för meänkieli	
Modersmålsundervisning	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Kartläggning har inte gjorts	1	5,26%	11	22,92%	0	0,00%
Kartläggning har gjorts	18	94,74%	35	72,92%	6	100,00%
Servicenivån motsvarar efterfrågan	6	31,58%	23	47,92%	3	50,00%
Servicenivån motsvarar inte efterfrågan	11	57,89%	15	31,25%	2	33,33%
Ingen efterfrågan finns	0	0,00%	1	2,08%	0	0,00%
Vet ej	0	0,00%	2	4,17%	0	0,00%
Totalt	**36**	189,47%	**87**	181,25%	**11**	183,33%

Källa: Enkätundersökning kommuner 2013, Länsstyrelsen och Sametinget

N3: Antal berättigade till och deltagare i modersmålsundervisning på nationellt minoritetsspråk år 2010-2013

År 2012-2013 Språk	Berättigade till modersmål Summa	Deltagare i modersmål Summa	Deltagare i modersmål Andel av antal berättigade
Finska	7 999	3 553	44 %
Jiddisch	8	mindre än 5	..
Samiska	583	314	54 %
Romani chib	1 923	588	31 %
Meänkieli	374	93	25 %
Summa totalt	10 887	4 548	

År 2011-2012 Språk	Berättigade till modersmål Summa	Deltagare i modersmål Summa	Deltagare i modersmål Andel av antal berättigade
Finska	8 372	3 838	46 %
Jiddisch	7	mindre än 5	..
Samiska	595	300	50 %
Romani chib	1 707	467	27 %
Meänkieli	261	143	55 %
Summa totalt	10 942	4 748	

År 2010-2011 Språk	Berättigade till modersmål Summa	Deltagare i modersmål Summa	Deltagare i modersmål Andel av antal berättigade
Finska	8 525	3 782	44 %
Jiddisch	8	..	..
Samiska	566	331	58 %
Romani chib	1 650	424	26 %
Meänkieli	593	276	47 %
Summa totalt	11 342	4 813	

Källa: Uppgifter från Skolverket

Äldreomsorg

Indikator 31

Omfattning av äldreomsorg på nationella minoritetsspråk

Av kommunerna i förvaltningsområdet för finska erbjuder 48 procent service och omvårdnad helt på finska. Minst omfattning av service och omvårdnad inom äldreomsorgen erbjuds av kommunerna i förvaltningsområdet för samiska.

Det är stor skillnad mellan kommunerna inom förvaltningsområdena vad gäller omfattningen av service och omvårdnad som erbjuds. Det innefattar grupper, avdelningar, särskilda boenden och hemtjänst samt delar av verksamhet då språkkunnig personal finns tillgänglig. Det är bara kommuner som ingår i förvaltningsområdet för samiska som uppger att det saknas språkkunnig personal. *(Tabell K17)*

Indikator 32

Efterfrågan av äldreomsorg på nationella minoritetsspråk tillgodosedd

Av kommunerna i förvaltningsområdet för samiska har 21 procent tillgodosett efterfrågan av service och omvårdnad inom äldreomsorgen på nationella minoritetsspråk. Motsvarande i förvaltningsområdet för finska är 31 procent och för meänkieli 67 procent.

Efterfrågan av service och omvårdnad inom äldreomsorgen på nationella minoritetsspråk är inte tillgodosedd i alla kommuner inom förvaltningsområdena. 26 procent av kommunerna i förvaltningsområdet för samiska uppger att det inte finns någon efterfrågan. *(Tabell K18)*

K17: Service och omvårdnad inom äldreomsorg på nationella minoritetsspråk

Förvaltningsområdet för finska	Antal	Procent
Ja, det finns grupper, avdelningar eller särskilda boenden som är helt tvåspråkiga	23	47,92%
Ja, men begränsat till vissa tider när tvåspråkig personal finns tillgänglig	20	41,67%
Ja, det finns tvåspråkig hemtjänst	17	35,42%
Ja, det finns tvåspråkig hemtjänst när personal finns	22	45,83%
Nej, det finns ingen efterfrågan	0	0,00%
Nej, vi saknar språkkunnig personal	0	0,00%
Nej, av annan anledning	2	4,17%

Förvaltningsområdet för samiska	Antal	Procent
Ja, det finns grupper, avdelningar eller särskilda boenden som är helt tvåspråkiga	1	5,26%
Ja, men begränsat till vissa tider när tvåspråkig personal finns tillgänglig	5	26,32%
Ja, det finns tvåspråkig hemtjänst	0	0,00%
Ja, det finns tvåspråkig hemtjänst när personal finns	5	26,32%
Nej, det finns ingen efterfrågan	9	47,37%
Nej, vi saknar språkkunnig personal	3	15,79%
Nej, av annan anledning	1	5,26%

Förvaltningsområdet för meänkieli	Antal	Procent
Ja, det finns grupper, avdelningar eller särskilda boenden som är helt tvåspråkiga	2	33,33%
Ja, men begränsat till vissa tider när tvåspråkig personal finns tillgänglig	4	66,67%
Ja, det finns tvåspråkig hemtjänst	3	50,00%
Ja, det finns tvåspråkig hemtjänst när personal finns	2	33,33%
Nej, det finns ingen efterfrågan	0	0,00%
Nej, vi saknar språkkunnig personal	0	0,00%
Nej, av annan anledning	0	0,00%

Källa: Enkätundersökning kommuner 2013, Länsstyrelsen och Sametinget

K18: Kommuners kartläggning av äldreomsorg på nationella minoritetsspråk

	Förvaltningsområde för samiska		Förvaltningsområde för finska		Förvaltningsområde för meänkieli	
Äldreomsorg på nationella minoritetsspråk	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Kartläggning har inte gjorts	0	0,00%	5	10,42%	0	0,00%
Kartläggning har gjorts	19	100,00%	43	89,58%	6	100,00%
Servicenivån motsvarar efterfrågan	4	21,05%	15	31,25%	4	66,67%
Servicenivån motsvarar inte efterfrågan	7	36,84%	19	39,58%	1	16,67%
Ingen efterfrågan finns	5	26,32%	2	4,17%	0	0,00%
Vet ej	1	5,26%	7	14,58%	0	0,00%
Totalt	**36**	189,47%	**91**	189,58%	**11**	183,33%

Källa: Enkätundersökning kommuner 2013, Länsstyrelsen och Sametinget

Kultur och språk

Indikator 33

Efterfrågan av kulturverksamhet på minoritetsspråk eller med specifik kulturell inriktning tillgodosedd

I 26 procent av kommunerna i förvaltningsområdet för samiska är efterfrågan av kulturverksamhet på minoritetsspråk tillgodosedd. Motsvarande i förvaltningsområdet för finska är 54 procent och i förvaltningsområdet för meänkieli 17 procent.

Trots att omfattande kulturaktiviteter genomförs i kommunerna och att en stor del av statsbidraget går till kulturverksamhet på minoritetsspråken så verkar efterfrågan fortfarande inte vara tillgodosedd i alla kommuner. Sämst ser det ut i kommunerna som ingår i förvaltningsområdet för meänkieli. *(Tabell K19)*

Indikator 34

Antal utgivna tidskrifter och böcker på minoritetsspråk eller om nationella minoriteter

År 2012 mottog nio nationella minoriteters kulturtidsskrifter medel från Kulturrådet, varav åtta gavs ut helt eller delvis på ett nationellt minoritetsspråk. Samma år redovisas också utgivning av tre barnböcker (varav två utgivna på nordsamiska och en på lovara), en ungdomsbok på jiddisch, en novellsamling översatt till svenska samt pitesamiska ord samlade i en databas.

Indikatorn avser endast kulturtidskrifter och litteratur som utgivits med stöd av Kulturrådet. Det finns även andra myndigheter, förlag med flera aktörer som stöder bokutgivning eller ger ut böcker på nationella minoritetsspråk och om de nationella minoriteternas kultur, exempelvis Skolverket och Svenska kyrkan.

Indikator 35

Statsbidrag för revitalisering av nationella minoritetsspråk

Under år 2013 fördelade Institutet för språk och folkminnen 3,5 miljoner kronor i statsbidrag för revitaliseringsinsatser till stöd för de nationella minoritetsspråken.

Institutet för språk och folkminnen prioriterade språkprojekt riktade till barn och ungdomar, läsfrämjande samt projekt inriktade på språket som kulturbärare och språköverföring mellan generationer. Redovisade resultat från tidigare projekt visar att kunskaperna och användningen av språken samt kunskapen om vad revitalisering innebär har ökat bland projektdeltagarna. Svagheter som nämns är den tidsbegränsade projektformen och bristen på kontinuitet. Under år 2014 kommer institutet att särskilt välkomna ansökningar till mer omfattande projekt. *(Tabell N4)*

K19: Kommuners kartläggning av kulturverksamhet på nationella minoritetsspråk

	Förvaltningsområde för samiska		Förvaltningsområde för finska		Förvaltningsområde för meänkieli	
Kulturverksamhet på minoritetsspråk	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Kartläggning har inte gjorts	8	42,11%	16	33,33%	2	33,33%
Kartläggning har gjorts	10	52,63%	30	62,50%	3	50,00%
Servicenivån motsvarar efterfrågan	5	26,32%	26	54,17%	1	16,67%
Servicenivån motsvarar inte efterfrågan	6	31,58%	5	10,42%	1	16,67%
Ingen efterfrågan finns	1	5,26%	0	0,00%	0	0,00%
Vet ej	4	21,05%	10	20,83%	2	33,33%
Totalt	**34**	178,95%	**87**	181,25%	**9**	150,00%

Källa: Enkätundersökning kommuner 2013, Länsstyrelsen och Sametinget

N4: Statsbidrag 2013 för revitalisering av nationella minoritetsspråk

	Antal behöriga ansökningar	Antal beviljade ansökningar	Bevilja summa (tkr)	Andel total bidragssumma
Finska	29	12	824	26%
Jiddisch	3	3	458	13%
Meänkieli	9	4	542	15%
Romska	15	6	758	22%
Samiska	19	8	832	28%
Flera språk*	3	2	142	4%
Totalt	**78**	**35**	**3 500**	**100%**

*Beviljade projekt med flera språk avser i båda fallen finska och meänkieli i kombination.

Källa: Uppgifter ur rapporten Redovisning av anslag 7:1 Åtgärder för nationella minoriteter 2013 (Institutet för språk och folkminnen), sid 3.

Public service

Indikator 36

Program på nationella minoritetsspråk i Sveriges Radio

Den totala sändningstiden på nationella minoritetsspråk i SR under år 2012 är 18 835 timmar. Därav har programområdet barn och unga en sändningstid på totalt 2 930 timmar.

Sveriges Radio redovisar i sin public serviceredovisning år 2012 att programtid i alla plattformar mätt i produktionsperspektiv på de fyra nationella minoritetsspråken under år 2012 är totalt 18 835 timmar i produktionsperspektivet. Tiden mätt i lyssnarperspektiv är högre, totalt 54 098 timmar. Mest sänds det inom områdena drama/kultur, underhållning och musik. Den minsta sändningstiden omfattar sporten.

Programområdet barn och unga har en sändningstid totalt på 2 930 timmar i produktionsperspektiv och 8 108 timmar i lyssnarperspektiv. Sändningar på meänkieli och romani chib har jämförelsevis betydligt mindre tid än finska och samiska i båda perspektiven.

Sändningarna mellan åren 2010 och 2012 ökar med 66 timmar i produktionsperspektiv och 18 895 timmar i lyssnarperspektiv. Motsvarande ökning för programområdet barn och unga är 104 timmar i produktionsperspektivet och 3 139 timmar i lyssnarperspektivet. *(Tabell N5)*

Indikator 37

Programutbudet totalt för och om nationella minoriteter i SVT

Det rikssända utbudet för och om nationella minoriteter i SVT under 2012 var totalt 388 timmar, av vilka 69 timmar var för barn och unga.

SVT redovisar i sin public serviceredovisning 2012 att sändningstiden för den rikssända programverksamheten på de fyra nationella minoritetsspråken under 2012 uppgick totalt till 388 timmar varav 171 timmar förstasänts.

Sändningar för barn och unga är totalt 69 timmar varav 20 timmar förstasänts. Genomgående har redovisade programområden mest sändningstid på finska och minst med tid har program på meänkieli och romani chib. SVT sänder inga nyheter på meänkieli och romani chib. Jiddisch är inte utpekat i det nuvarande sändningstillståndet.

Sändningarna mellan åren 2010 och 2012 ökar totalt med 40 timmar. Förstasändningarna har ingen ökning. Motsvarande ökning totalt för programområdet barn och unga är 47 timmar och förstasändningen minskar med två timmar. *(Tabell N6)*

N5: Program på nationella minoritetsspråk i Sveriges radio 2010−2012
Parenteserna anger programutbud för barn och unga, timmar.

	2010	2011	2012
Finska	8 111 (1057)	8 102 (1056)	8 131 (1060)
Meänkieli	642 (17)	638 (17)	637 (17)
Samiska	9 651 (1752)	9 648 (1752)	9 677 (1813)
Romani chib	365 (-)	389 (1)	391 (40)
Totalt	**18 769 (2826)**	**18 776 (2826)**	**18 835 (2930)**

Källa: Uppgifter ur publikationen ”Sveriges radios Public serviceredovisningar 2010-2012

N6: Det rikssända utbudet för och om etniska minoriteter i SVT1
Parenteserna anger programutbud för barn och unga, timmar.

	2012	2011	2010
Finska	281(38)	243 (37)	239 (36)
Romani chib	12 (1)	9 (..)	8 (..)
Samiska	83 (25)	94 (25)	90 (25)
Meänkieli	12 (5)	10 (5)	11 (5)
Summa	**388 (69)**	**356 (67)**	**349 (66)**

Källa: Uppgifter ur Sveriges Television/Statistikdatabas
http//:statistikdatabas.publicservice.se/PXWeb2007/Dialog/Saveshow.asp

Rättsväsende

Indikator 38

Domstolar med möjlighet att verka på nationella minoritetsspråk

Samtliga domstolar har möjlighet att verka på minoritetsspråk.

Enskilda kan hos samtliga domstolar lämna in handlingar och skriftlig bevisning på aktuellt minoritetsspråk. Tolk och skriftlig översättning av domslut och domskäl eller beslut och beslutsmotivering erbjuds och likaså översättning av handlingar och skriftlig bevisning. Några domstolar erbjuder muntlig översättning till aktuellt minoritetsspråk av handlingar som hör till målet eller ärendet.

Samråd

Rätten till inflytande slås fast i lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk och är av central betydelse för att säkerställa att minoritetspolitikens mål förverkligas. För att möjliggöra inflytande i praktiken genomförs regelbundet samråd mellan myndigheter och minoritetsrepresentanter på lokal, regional och nationell nivå.

Som myndigheter med ansvar för uppföljning av minoritetspolitiken är det extra viktigt att samråda med de nationella minoriteterna om arbetets inriktning och utformning, samt att fånga upp hinder för en fortsatt positiv utveckling och göra dessa kända.

De samråd som Länsstyrelsen och Sametinget genomfört gemensamt med representanter för alla fem minoriteterna, och de enskilda samråd som Länsstyrelsen har haft med respektive sverigefinnar, tornedalingar, romer och judar redovisas därför i ett eget avsnitt i denna rapport.

Gemensamt samråd med nationella minoriteters organisationer

Länsstyrelsen och Sametinget har under år 2013 genomfört ett gemensamt samrådsmöte med företrädare för samtliga fem nationella minoriteter. Deltagande var representanter för de riksorganisationer som fått statsbidrag från Länsstyrelsen samt representanter för det folkvalda organet Sametinget.

Frågor som representanterna hade enats om att ta upp på samrådet rörde utbildningsbehov, utveckling av samråden samt resursfördelning:

Utbildningsbehov

Bedömningen är att lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk i viss mån har uppmärksammats av politiker inom förvaltningsområdena men att det fortfarande finns behov av utbildningsinsatser för många tjänstemän. Det finns också ett stort behov av utbildning för statliga myndigheter. Ett åtgärdspaket med långsiktiga hållbara lösningar som svar på utbildningsbehovet efterfrågas.

Utveckling av samråden

Det finns ett stort utvecklingsbehov vad gäller samrådsförfarandet. Samråden är resurskrävande för minoriteternas organisationer som efterfrågar ökade resurser för att de ska kunna delta i den utsträckning som förväntas av dem. Flera representanter upplever att de inte blir lyssnade till och påpekar att samrådsmötena inte alltid följs upp med minnesanteckningar eller annan återkoppling från de samverkande myndigheterna. Detta medför att det reella inflytandet för minoriteterna är högst oklart. Samråden bedöms vara viktiga men villkoren för parterna i samrådet behöver definieras både avseende form och innehåll. Det är också angeläget att även unga ges möjligheter till inflytande. Ett reellt inflytande i planeringen av minoritetspolitiken efterlyses, genom att till exempel kunna påverka skrivningar i regeringens regleringsbrev till myndigheterna.

Resursfördelning

Missnöjet är stort beträffande resursfördelningen vilken behöver åtgärdas på en rad punkter. Det ekonomiska stödet behöver ökas generellt för att stärka organisationernas möjlighet att bli aktiva parter i förverkligandet av minoritetspolitiken. Det nuvarande systemet med ett årsvist fördelningssystem av statsbidrag och projektmedel gör att den nödvändiga långsiktigheten, till exempel i arbetet med språkrevitalisering, inte kan garanteras. Organisationerna blir dessutom på ett olyckligt sätt konkurrenter om samma bidrag vilket missgynnar en positiv utveckling av minoritetsfrågorna.

Framåt

För det framtida arbetet efterlyste representanterna sammanfattningsvis en uppstramning av insatser på en rad områden:

- Minoritetsfrågorna bör betraktas som en tillväxtfråga och finnas med på den aktuella agendan tillsammans med andra utvecklingsfrågor lokalt, regional och nationellt.
- Fler myndigheter behöver kunskap om minoriteternas lagstadgade rättigheter och bli medvetna om minoritetsspråken som en tillgång i arbetslivet.
- Den rapport som Länsstyrelsen och Sametinget årligen levererar till regeringen behöver mer analys, tydlighet och kvantifierbara fakta.
- Minoritetsarbetet lokalt tenderar att fokusera för mycket på språk och kultur medan fler insatser behövs inom målområdet diskriminering och utsatthet.
- Bemötandefrågor utgör ett stort problem i kontakter med kommuner och övriga myndigheter.

Samråd med respektive nationell minoritet

Judar

Länsstyrelsen har haft två samrådsmöten med den judiska minoriteten under år 2013 då Judiska Centralrådet och Sveriges Jiddischförbund varit representerade. Även det judiska ungdomsförbundet inbjöds att delta vid det andra tillfället och kommer fortsättningsvis att bjudas in kontinuerligt.

Återkommande i samråden är frågan om säkerhetsproblemen för den judiska minoriteten. Trots tillfälliga extra bidrag ansträngs den judiska församlingens ekonomi då man finansierar en stor del av säkerheten med egna medel. Säkerhetsproblemen leder till att många väljer att inte öppet visa sin judiska identitet vilket är särskilt allvarligt utifrån barns och ungas lagstadgade rättigheter att utveckla sin identitet och minoritetskultur.

Ytterligare en återkommande fråga är bristen på kompetens hos en del kommunala biståndsbedömare beträffande äldre judars behov. Ett allt för stort ansvar läggs på minoritetens företrädare att bistå de äldre i dessa lägen. Det behövs ett kunskapslyft bland biståndsbedömare om äldre judars situation så att deras möjlighet till specifika boende och annan service underlättas.

En annan fråga som tagits upp i samråden och som orsakat stora bekymmer för de medverkande är det bidragsberoende som organisationerna befinner sig i. Den årsvisa periodiseringen av statsbidragen till nationella minoriteters riksorganisationer leder till kortsiktiga satsningar. Regelverket kring bidraget leder till inbördes konkurrens mellan

olika organisationer inom samma minoritet. En översyn av fördelningen av statsbidraget efterlyses av Judiska centralrådet. Nivån på bidraget bedöms också som för lågt för att minoriteten ska kunna bli den samrådspart som många myndigheter efterfrågar.

I samråden framkommer kontinuerligt ett missnöje med att lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk ger olika rättigheter till minoriteterna. Judiska Centralrådet förordar att Stockholm blir ett förvaltningsområde för den judiska gruppen. Då mycket av judiska institutioner finns i regionen utgör Stockholm en bas för service och kultur för en stor mängd judar inom hela Stockholms län och även nationellt. Intressant och positivt i sammanhanget är att det finns planer på att starta en judisk folkhögskola i Stockholm. Skolan skulle kunna vara en del av lösningen på behovet av långsiktigt hållbara satsningar på att utveckla judisk kultur i Sverige.

Enligt representanterna för Sveriges Jiddischförbund finns det ett spirande intresse för jiddisch men det saknas beredskap för att ta till vara detta intresse då det saknas en lärarutbildning i språket och det blir allt svårare att rekrytera lärare. Språkrådet utgör inte heller det stöd som skulle behövas i revitaliseringsarbetet. Företrädare för Sveriges Jiddischförbund upplever att jiddisch diskrimineras i förhållande till de övriga nationella minoritetsspråken i de satsningar som görs, till exempel i Skolverkets nya uppdrag och i avtalet för Sveriges television som nyligen omförhandlats.

Romer

Länsstyrelsen har haft två samråd under år 2013 med representanter för Romer i Europa, Romano Paso och Roma Institutet. Länsstyrelsen har även haft ett utökat samråd med romska aktivister, tjänstemän och organisationsföreträdare med anledning av medias rapportering om Skånepolisens omfattande registrering av romer.

Höstens samråd har till stor del präglats av den omfattande registreringen av romer. Många romers misstro mot myndigheter och institutioner har ökat i och med kännedomen om registreringen och många romska företrädare och aktivisters arbetssituation har försvårats avsevärt.

I samråden har representanterna ställt krav på att romer, i större utsträckning än hittills, ska ges möjlighet till inflytande och delaktighet på alla samhällsnivåer och inom befintliga strukturer. Det bedöms också som angeläget att Länsstyrelsen, kommuner och övriga myndigheter ser över sina befintliga former för samråd och även skapar dialog med äldre romer.

Önskemål har framkommit om att fler kommuner och fler romer involveras i Strategin för romsk inkludering för att satsningen ska få avsedd effekt. Romers deltagande bör ske både genom representation i olika forum samt genom anställningar.

För att motverka diskriminering och negativt bemötande av romer efterfrågas omfattande utbildnings- och informationsinsatser riktad mot kommuner och andra myndigheter. Romer bör medverka i utformandet och genomförandet av insatserna.

Fler insatser efterfrågas även för att stärka romani chib, bland annat utbildning av modersmålslärare och mer information till skolorna om romers särskilda rättigheter. Det blir allt vanligare att det uppstår språkklyftor inom familjerna och oron är stor för att romska språket och kulturen utarmas.

Sverigefinnar

Länsstyrelsen har haft två samrådsmöten under år 2013 med representanter för Sverigefinländarnas delegation och Sverigefinska Riksförbundet. Även det Sverigefinska ungdomsförbundet bjöds in och deltog vid det andra tillfället och kommer fortsättningsvis att bjudas in kontinuerligt.

De sverigefinska organisationerna har påtalat bristen på adekvat stöd för modersmål på nationella minoritetsspråk i förskolan och att det råder akut brist på bland annat finskspråkiga lärare både i förskolan och i grundskolan. Organisationerna har gett flera exempel på hur kommuner och stadsdelar tolkar lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk så att barnen får ett undermåligt stöd. Organisationerna har även tagit upp problematiken i sina samråd med skolmyndigheterna. De sverigefinska organisationerna och Länsstyrelsen delar uppfattningen att lagen måste förtydligas vad gäller ”hela eller delar” av förskoleverksamhet.

Diskussioner har förts om behovet av fortbildning/utbildning av personal till finskspråkig äldreomsorg. Länsstyrelsen har under året tagit fram åldersstatistik för sverigefinländare per kommun från SCB för att kunna användas i diskussionerna med kommuner om kommande efterfrågan av service och omvårdnad inom äldreomsorgen på finska. Länsstyrelsen har också tagit fram en broschyr om äldreomsorg för nationella minoriteter som kommer att spridas till kommuner och äldreomsorgsverksamheter. Länsstyrelsen har hänvisat frågan om fortbildning/utbildning för personal inom äldreomsorgen till kommunerna.

Diskussion har förts om vad grundskyddet i lagen (209:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk, och framförallt vad 4 § om språk och kultur kan innebära lokalt och regionalt. Organisationerna har lämnat värdefulla tips på konkreta frågeställningar att ställa i den årliga enkäten till kommuner och landsting som kan ge svar på detta.

Organisationerna har under året fortsatt att informera och ge utbildning om lagen till lokala/regionala samrådsrepresentanter.

Sverigefinska Riksförbundet har också många kontakter med kommuner utanför förvaltningsområdet för finska och informerar Länsstyrelsen fortlöpande om dessa kontakter.

Sverigefinska Riksförbundet har efterlyst en utveckling av metoder i arbetet med nationella minoriteter i enlighet med de metoder som till exempel. används inom folkrörelsepolitiken i den så kallade *Överenskommelsen* och i *Partsgemensamt forum.*

Tornedalingar

Länsstyrelsen har under år 2013 haft två samråd med representanter för Svenska Tornedalingars Riksförbund STR-T. Under samråden har det framkommit att intresset för tornedalska språk- och identitetsfrågor växer i hela landet. Samtidigt ökar antalet samråd och samarbeten med olika myndigheter och föreningar och STR-T anser sig inte ha de resurser som krävs för att hantera de växande behoven.

Under samråden med Länsstyrelsen har STR-T påtalat att det finns en låg medvetande- och kunskapsnivå i kommunerna när det gäller minoritetspolitiken. Behovet av kompetensutveckling för politiker, tjänstemän och även för minoritetsrepresentanterna är därmed fortsatt stort. STR-T ser också med oro på att samråden brister i genomföranden och att lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk tillämpas på olika

sätt i olika kommuner. STR-T upplever att kommunerna i alltför låg utsträckning tar hänsyn till minoritetsrepresentanternas åsikter. Riksförbundet upplever inte heller att representanternas synpunkter har någon direkt effekt på de kommunala verksamheterna vilket gör att lokalföreningarna känner sig överkörda.

Sammanfattningsvis är ökade statsbidrag, bättre samråd, utbildning i kommunerna, revitalisering och förebilder för unga de mest angelägna frågorna för STR-T.

Länsstyrelsen och Sametingets slutsatser

Antalet samråd mellan nationella minoritetsrepresentanter och myndigheter ökar på lokal, regional och central nivå vilket är en positiv utveckling. Den ökade mängden samråd kräver dock mer resurser både ekonomiskt och personellt och många minoritetsrepresentanter bedömer att de idag inte har de resurser som krävs för att kunna medverka fullt ut.

Långt ifrån alla myndigheter lever upp till lagens intentioner vad gäller samråd med de nationella minoriteterna och om också dessa myndigheter skulle initiera samråd i frågor som berör minoriteterna så skulle det krävas resurser vida utöver vad minoriteterna idag förfogar över.

Samråd som form för inflytande är ett utvecklingsområde. Idag finns många former av samråd och både minoriteter och myndigheter efterfrågar riktlinjer för hur samråden ska genomföras, till exempel när det gäller representativitet, ersättning till deltagare och beslutsmandat.

Det är Länsstyrelsens och Sametingets uppfattning att det är angeläget att se över samråden som form och att undersöka möjligheter till samordning mellan myndigheter för att på så sätt begränsa kostnaderna och underlätta minoriteternas medverkan. Detta utvecklingsarbete har påbörjats men skulle kräva fler statliga aktörers engagemang för att bli effektivt.

Länsstyrelsen och Sametinget bedömer att ett utpekat antal statliga myndigheter bör få i uppdrag att utveckla former för samråd med de nationella minoriteterna i samarbete med Länsstyrelsen i Stockholm och Sametinget.

Stödjande, samordnande och kunskapshöjande insatser

Länsstyrelsen och Sametinget ska, gemensamt och enskilt, redovisa vilka stödjande, samordnande och kunskapshöjande insatser som gjorts och vilka behov som finns av ytterligare insatser.

Gemensamt uppdrag

Till samordning, kunskapshöjande insatser, informations- och utbildningsinsatser disponeras enligt anslagspost 3 i regleringsbrevet 1 450 000 kronor. Under året har hela anslaget använts för ändamålet.

Under år 2013 tillkom åtta nya kommuner, samtliga i förvaltningsområdet för finska. De nya kommunerna har erbjudits tillfällen till information för politiker, tjänstemän och minoritetsföreträdare. Särskilda utbildningsdagar har genomförts för nya samordnare i kommunerna och landstingen.

Under år 2013 har Länsstyrelsen och Sametinget, i samarbete med Region Skåne, Kommunförbundet Skåne, Landstinget i Sörmland och Länsstyrelsen i Västerbotten, genomfört fyra utbildningskonferenser för sammanlagt 73 kommuner i Skåne, Stockholm, Sörmland och Västerbotten. Dokumentation från konferenserna finns på hemsidan minoritet.se.

Länsstyrelsen och Sametinget har medverkat i ett flertal seminarier, konferenser och andra utbildningstillfällen om den nationella minoritetspolitiken. Myndigheterna deltog även vid Kvalitetsmässan/Politikerdagarna i Göteborg och på Mänskliga Rättighetsdagarna i Stockholm.

I syfte att förbättra uppföljningen och stödet till kommuner och landsting i förvaltningsområdena har samtliga kontaktpersoner bjudits in under våren och hösten för dialog kring resultaten av arbetet och synpunkter inför kommande uppföljning.

Länsstyrelsen och Sametinget har också under året tillsammans genomfört ett samrådsmöte med företrädare för samtliga nationella minoriteter.

Utöver organiserade aktiviteter har Länsstyrelsen och Sametinget gett omfattande stöd och information via kommunbesök, telefon och e-post.

Under året har Sametinget tillsammans med Länsstyrelsen fortsatt att producera informationsmaterial. En inspirationsskrift om samråd och en skrift om äldreomsorg för nationella minoriteter har tagits fram. Handboken om nationella minoriteters rättigheter har reviderats och tryckts i ny upplaga. Fyra digitala nyhetsbrev om aktuella frågor och aktiviteter inom området nationella minoriteter har getts ut. Nyhetsbrevet har i dagsläget 409 prenumeranter. Allt informationsmaterial som producerats finns på hemsidan minoritet.se

Länsstyrelsen och Sametinget har under år 2013 påbörjat arbetet med en ny informations- och kommunikationsstrategi för åren 2014-2015. Strategin omfattar kunskapshöjande insatser, utbildning samt övrig information.

Länsstyrelsens och Sametingets slutsatser

Tillkomsten av nya kommuner och landsting i förvaltningsområdena ökar behovet och efterfrågan av stödjande, samordnande och kunskapshöjande insatser. Redovisningarna från kommuner som inte tillhör något förvaltningsområde visar att de i liten utsträckning lever upp till lagens bestämmelser om grundskydd för de nationella minoriteterna. Insatser för att stärka grundskyddet både inom och utanför förvaltningsområdena måste fortsätta och utvecklas. Efterfrågan på informationsmaterial är stor och det finns behov av ytterligare information som belyser nationella minoriteters rättigheter inom olika verksamhetsområden.

Länsstyrelsen och Sametinget bedömer att behovet av resurser motsvarande minst 2013 års bidrag för stödjande, samordnande och kunskapshöjande insatser kommer att behövas även fortsättningsvis. En fortsatt utökning av förvaltningsområdena kräver dock utökade insatser som inte ryms inom nuvarande resurser.

Statsbidrag till kommuner och landsting

Kommuner

Länsstyrelsen fördelade under året 47 185 985 kronor i statsbidrag till 45 kommuner och Sametinget fördelade 15 688 142 kronor i statsbidrag till 19 kommuner. Totalt fördelades 62 874 127 kronor till 64 kommuner som ingår i förvaltningsområdena.

Förra året redovisade Länsstyrelsen och Sametinget ej förbrukade medel av 2010 och 2011 års statsbidrag. I denna rapport redovisas enbart disponibelt statsbidrag för år 2013*.

Total förbrukning av det disponibla statsbidraget år 2013 är 92 procent. Kommunerna i förvaltningsområdet för samiska förbrukade knappt 99 procent. Merparten, 67 procent, av kommunerna har förbrukat hela det disponibla statsbidraget. Fyra kommuner har förbrukat mindre än 50 procent av det disponibla statsbidraget, varav samtliga är nya i förvaltningsområdet för finska. En av de åtta kommuner som anslöts till förvaltningsområdet år 2013 har förbrukat hela statsbidraget.

Kommunerna har använt statsbidraget framförallt till personalkostnader för samordning och till språk- och kulturinsatser. Cirka tolv procent har använts till kostnader inom förskoleverksamheten och tio procent till äldreomsorg. Knappt två procent av statsbidraget har använts till kostnader för samråd.

*Med disponibelt statsbidrag avses överskott av statsbidrag år 2012, beviljad överföring av statsbidrag år 2012 samt utbetalt statsbidrag för år 2013.

Landsting/regioner

Länsstyrelsen fördelade under året 2 000 000 kronor i statsbidrag till sju landsting och en region och Sametinget fördelade 1 000 000 kronor i statsbidrag till fyra landsting. Totalt

fördelades 3 000 000 kronor till elva landsting och en region som ingår i förvaltningsområdena.

Två landsting har förbrukat hela statsbidraget för år 2013. Ett samlat överskott om drygt 860 000 kr överförs från år 2013 till år 2014.

Landstingen/regionen har använt statsbidraget framförallt till språk- och kulturinsatser, samordning och övergripande information. Landstingen redovisar, liksom kommunerna, att knappt två procent av statsbidraget har använts till kostnader för samråd.

Överföring av kommuners statsbidrag till år 2014

Enligt förordning (2009:1299) om nationella minoriteter och minoritetsspråk får statsbidraget sättas ner om en kommun inte har förbrukat hela beloppet för närmast föregående bidragsår. Bestämmelsen om nedsättning enligt förordningens § 10 a började gälla första gången för statsbidrag som betalas ut för bidragsåret 2013. Statsbidraget ska dock inte sättas ner om en kommun ansökt om att medel ska få användas för kommande år och ansökan beviljas. Länsstyrelsen har fastställt en föreskrift med stöd av 13 § i förordningen (2009:1299) om verkställighet. Utgångspunkten är att statsbidraget ska användas under innevarande år och ansökningar om överföring av statsbidrag har behandlas restriktivt.

Sista datum för ansökan om överföring av statsbidrag var den 29 november 2013.

I förvaltningsområdet för meänkieli och finska ansökte åtta kommuner om överföring av statsbidraget från 2013 till år 2014 på totalt 1 934 000 kronor, varav sex kommuner beviljades överföring med sammanlagt 1 754 000 kronor.

I förvaltningsområdet för samiska ansökte en kommun om överföring av statsbidraget från år 2013 till år 2014 på totalt 34 500 kronor men fick avslag.

Länsstyrelsen i Stockholms län

Statsbidrag till nationella minoriteters organisationer

Statsbidraget till organisationer som företräder nationella minoriteter regleras i förordning (2005:765) om statsbidrag för nationella minoriteter. Förordningen gäller inte organisationer som företräder den samiska minoriteten.

Enligt förordningen är syftet med bidraget att stödja och underlätta verksamheten för organisationer som företräder sverigefinnar, tornedalingar, romer och judar.

Sista ansökningsdag för statsbidrag för verksamhetsåret 2013 var den 1 oktober 2012. Från augusti 2012 erbjöd Länsstyrelsen rådgivning och stöd via konsult till de organisationer som önskade hjälp i arbetet med bidragsansökan.

Vid ansökningstidens slut hade 14 ansökningar inkommit och statsbidraget på sammanlagt 4,6 miljoner beviljades till nio organisationer enligt följande:

Centralförbundet Roma International – 336 053 kronor

Riksförbundet Romer i Europa – 288 684 kronor

Roma Institutet – 326 579 kronor

Romano Pasos Research Centre – 231 842 kronor

Judiska Församlingarnas i Sverige Centralråd – 435 263 kronor

Sveriges Jiddischförbund – 387 895 kronor

Svenska Tornedalingars Riksförbund – 737 895 kronor

Sverigefinländarnas delegation – 350 000 kronor

Sverigefinska Riksförbundet – 1 505 789 kronor

Länsstyrelsen ska också fördela bidrag till Sverigefinländarnas delegation samt till Svenska Tornedalingars Riksförbund STR-T i syfte att stärka deras möjlighet till samråd och dialog med kommunerna i förvaltningsområdena. Länsstyrelsen har under året betalat ut vardera 400 000 kronor till dessa organisationer.

I de samråd som Länsstyrelsen har genomfört med minoriteterna har det framkommit starka önskemål om att förordningen ses över och att någon form av övergångsregler för fördelningen av statsbidraget införs. Det nuvarande regelverket leder till en konkurrenssituation inom minoritetsgrupperna och innebär att en organisation plötsligt kan få stora förändringar i sina ekonomiska förutsättningar då de ska dela beloppet med en nytillkommen riksorganisation. Det finns också önskemål om att statsbidraget höjs då kostnaderna för att medverka i samråden har ökat.

Förstärkt uppföljning av minoritetspolitiken

I syfte att vidareutveckla systemet för uppföljning av det minoritetspolitiska arbetet har Länsstyrelsen erhållit ett bidrag från regeringen på 517 000 kronor. En delredovisning har tidigare lämnats till Kammarkollegiet. En ekonomisk slutredovisning kommer att ske under året i enlighet med anvisningar från regeringskansliet.

Under året har Länsstyrelsen och Sametinget, med stöd av SWECO Eurofutures, utvecklat ett uppföljningssystem för att effekterna av minoritetspolitiken tydligare ska kunna mätas och följas utifrån minoritetspolitikens mål och delområden.

Utvecklingen av uppföljningssystemet har bland annat inneburit att respondentbasen breddats till att även omfatta alla landsting och länsstyrelser samt ytterligare ett stort antal myndigheter. Dessutom har representanter för minoriteterna getts möjlighet att svara på frågor om hur de uppfattar att samråden fungerar på lokal nivå.

Den förstärkta uppföljningen inkluderar även att några myndigheter på årsbasis kommer att förse Länsstyrelsen och Sametinget med relevanta data från sina respektive verksamheter.

Särskilda uppdrag avseende den romska minoriteten

Länsstyrelsen i Stockholms län har i uppdrag att förverkliga regeringens strategi för romsk inkludering 2012-2032 (Skr. 2011/12:56) och det övergripande ansvaret för att samordna uppföljningen av strategin. Länsstyrelsen samordnar även den nulägesbeskrivning som ska göras av romernas situation i de fem pilotkommunerna inom områdena arbete, utbildning, bostad, hälsa och social omsorg samt trygghet. Därutöver ska Länsstyrelsen möjliggöra att en telefonrådgivning om hälsa för romska flickor och kvinnor inrättas samt genomföra ett arbete för att få fördjupad kunskap om frågor som är relevanta för jämställdheten mellan romska män och kvinnor samt flickor och pojkar. Samtliga uppdrag ska ske med romsk delaktighet och inflytande.

I uppdragen ingår att stödja pilotkommunerna i deras arbete, bland annat med att arrangera lärandeträffar, samordna extern utvärdering och samarbeta med Sveriges Kommuner och Landsting i deras projekt som syftar till att stötta kommunerna i att etablera kvalitativa och systematiska samråd. Därutöver har Länsstyrelsen i uppdrag att finansiera uppbyggnaden av ett nationellt nätverk för kommuner för arbete med romsk inkludering.

Under år 2013 har ett flertal lärandeträffar genomförts på teman som efterfrågats i pilotkommunerna om mänskliga rättigheter och ett rättighetsbaserat förhållningssätt.

Länsstyrelsen har upphandlat Raoul Wallenberg Institute för en extern utvärdering. Arbetet med att fördjupa och konkretisera utvärderingen har påbörjats i samråd med pilotkommunerna. En arbetsgrupp för nulägesbeskrivningen är etablerad med Arbetsförmedlingen, Socialstyrelsen, Boverket, Folkhälsoinstitutet, Skolverket och DO samt åtta romska sakkunniga. Samtal har förts med Region Skåne, Helsingborgs kommun och 1177 Vårdguiden angående telefonrådgivningen. Bedömningen är att en telefonrådgivning kan starta under våren 2014 i samverkan mellan dessa aktörer. Det kommunala nätverket har kommit igång och 20 kommuner har deltagit på något av nätverkets tre möten under år 2013.

Länsstyrelsen har etablerat kontakter med romska sakkunniga och etablerat ett nationellt forum för de romer som är aktiva i pilotkommunerna. Länsstyrelsen har även byggt upp enskilda relationer med romer, samverkat i ett projekt med Romska Ungdomsförbundet som finansieras av Ungdomsstyrelsen och anställt en romsk resursperson som har en ”brobyggarroll” mellan Länsstyrelsen och romer i Sverige.

En mer omfattande redovisning av de särskilda uppdragen avseende den romska minoriteten lämnas till regeringen den 15 april 2014.

Verksamhetsmedel

Länsstyrelsen gör bedömningen att det ökade antalet kommuner i förvaltningsområdena, och det fortsatta behovet av stöd hos tidigare, innebär att 2015 års behov av verksamhetsmedel överstiger dagens nivå.

Under 2013 har Länsstyrelsen haft medel motsvarande 3 300 000 kronor för myndighetens administration av verksamheten. Av dessa har Länsstyrelsen förbrukat 3 276 291 kronor. Länsstyrelsen har, utöver anslaget, även bistått med administrativ personal.

Sametinget

Verksamhetsmedel

Sametinget disponerar enligt anslaget 7:1, 2 200 000 kronor till myndighetens kostnader för uppföljning enligt lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Utfallet per den 31 december 2013 visar en förbrukning på 2 198 900 kronor. Detta innebär i princip att hela anslaget förbrukats.

Till verksamhet för att stärka samers samråd och dialog med kommunerna i förvaltningsområdet har Sametinget haft medel motsvarande 400 000 kronor och av dessa har 381 500 kronor förbrukats. Detta innebär att 95 procent av anslaget har förbrukats. Merparten av anslaget har använts för att finansiera en utbildningsdag. Syftet med utbildningsdagen var att inspirera och utveckla samrådsformerna för de samiska representanterna i kommunernas och landstingens samrådsgrupper. Förutom konferenskostnader, bekostades deltagares resor och boende samt dagsarvode. En mindre del av anslaget har använts till kostnader i samband med samrådsmöten med myndigheter.

Under 2013 har Sametinget haft medel motsvarande 200 000 kronor för att finansierat stöd till verksamhet som bedrivs av organisationer som företräder samer. Utfallet visar att 169 000 kronor (85 procent) förbrukats. Anledningen till att inte hela beloppet använts är att omorganisering av verksamheten drog ut på tiden. Det är Sametingets bedömning att anslaget kommer att förbrukas fullt ut under år 2015.

Övrigt

Gällivare kommun anordnade en konferens med tema, ”Workshop och erfarenhetsutbyte”. Konferensen vände sig till politiker och tjänstemän som hanterar frågor inom äldreomsorgen samt intresserade medlemmar i samrådsgrupper och kommunens samordnare. Sametinget informerade under mötet om lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk samt minoritetspolitiken.

Sametinget har under året särskilt informerat samer boende utanför förvaltningsområdet för samiska om deras rättigheter enligt lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk.

Den nordiska arbetsgruppen för minoritetsfrågor har haft möte i Kiruna. Vid mötet informerade Sametinget om arbetet med minoritetspolitiken.

Sametinget har deltagit i uppföljningsmötet av den tredje övervakningscykeln av Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter. Värdar för uppföljningsmöte var Europarådets rådgivande kommitté och Arbetsmarknadsdepartementet. Syftet med mötet var att diskutera de framsteg och åtgärder som gjorts avseende Sveriges genomförande av Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter, diskutera vad som är kvar att göra och hur Sverige kan gå framåt bland annat i fråga om de rekommendationer som den rådgivande kommittén framför i sin senaste rapport.

Tre teman behandlas under uppföljningsmötet:

- institutionellt och rättsligt ramverk
- utbildning för nationella minoriteter
- inflytande och delaktighet

Sametinget medverkade i UD:s diplomatprograms studiebesök i Kiruna. Besöket var en del av deltagarnas utbildning om handelspolitik och Sverigefrämjande.

Rättsprövning

Under år 2013 har ett beslut i omsorgsnämnden i en kommun i förvaltningsområdet för samiska överklagats till förvaltningsrätten. Överklagandet avser en begäran om äldreomsorg helt eller delvis på samiska. Omsorgsnämnden har avslagit ansökan med motiveringen att kraven i lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk inte kan uppfyllas. I omsorgsnämnden protokoll redovisas att det på servicehuset inte finns någon personal som talar samiska, men att det finns en plan för att personalen ska lära sig fraser och meningar och att vid nyrekrytering kan samiska språket räknas som merit. Vidare redovisas att aktiviteter med samisk anknytning planeras att anordnas under året.

Förvaltningsrätten gör en laglighetsprövning enligt 10 kap. i kommunallagen (1991:900) och avslår överklagandet. Skäl till avslag är att omsorgsnämndens beslut inte är ett beslut om insatser som prövats enligt bestämmelserna om bistånd enligt 4 kap.1 § socialtjänstlagen, som kan överklagas som förvaltningsbesvär. I lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk finns heller inga särskilda föreskrifter om överklagande. Överklagandet kan därför endast prövas i den ordning som föreskrivs i 10 kap. kommunallagen om laglighetsprövning.

Regleringen i 18 § lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk innebär enligt lagens förarbeten ett grundläggande krav på kommunerna att organisera äldreomsorgen så att någon del av den service och omvårdnad som erbjuds ges av personal som behärskar minoritetsspråket, men det uttalas att omfattningen av den äldreomsorg som erbjuds på ett sådant språk är beroende av hur många som önskar omsorg av personal som talar språket och tillgången på sådan personal samt vilken typ av omsorg som önskas. Bestämmelsen bör läsas tillsammans med regeln i 5 kap. 6 § tredje stycket socialtjänstlagen, av vilken framgår att kommuner ska verka för att det finns tillgång till personal med kunskaper i bland annat samiska där detta behövs i omvårdnaden om äldre människor. Stadgandet i socialtjänstlagen är inte någon rättighetsbestämmelse och enskilda personer beviljas inte insatser med stöd av den. Av bestämmelsen följer inte heller en skyldighet att omedelbart skaffa språkkunnig personal. Vid rekrytering bör dock kunskaper i minoritetsspråk vara en merit (se prop. 2008/09 s. 135 och 137 f, se även JO:s beslut den 8 juni 2010, dnr 7179-2009).

En begäran om överprövning av Förvaltningsrättens beslut görs sedan till Kammarrätten. Kammarrätten meddelar inte prövningstillstånd. Förvaltningsrättens avgörande står därför fast.

Sametinget ser med oro hur lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk tillämpas och tolkas. En låg ambitionsnivå lokalt medför att enskilda inte får sina rättigheter tillgodosedda.

Statsbidrag till kommuner i förvaltningsområdet för samiska

Sametinget har vid tidigare samtal med arbetsmarknadsdepartementet tagit upp frågan om statsbidragets fördelning till kommuner inom förvaltningsområden för samiska. Det kan vara skäl att se över fördelningen av bidraget till dels de små kommunerna med samisk befolkning och dels till de två kommunerna som ingår i förvaltningsområdet för tre språk. Enligt vad Sametinget erfar har många av de mindre kommunerna inom förvaltningsområdet för samiska svårigheter att finansiera mer kvalitativ verksamhet med långsiktighet. Sänkningen av grundbeloppet som skedde år 2012, var en försämring för de små kommunerna.

Två av kommunerna i hela landet, Kiruna och Gällivare ingår i förvaltningsområden för tre språk, samiska, finska och meänkieli. De har i statsbidrag dels ett grundbelopp på 660 000 kronor och dels det särskilda bidraget om 500 000 kronor. Ovan nämnda kommuner har meddelat Sametinget att de ser ett behov av ökat statsbidrag för att de fullt ut ska kunna ge stöd till åtgärder för användningen av de tre språken och dess varieteter.

Sametingets slutsatser

Sametinget bedömer att det kommer att finnas behov att stödja och följa upp de kommuner som inte ingår i förvaltningsområdena. Detta innebär att Sametinget behöver ökat anslag för uppföljningen år 2015. Det är vidare Sametingets bedömning att resurser motsvarande minst 2013 års anslag till att stärka samers samråd och dialog med kommuner i förvaltningsområdet och till verksamhet som bedrivs av organisationer som företräder samer kommer att behövas år 2015. Dessutom är det Sametingets bedömning att medel motsvarande 2013 års anslag till att finansiera stöd till verksamhet som bedrivs av organisationer som företräder samer kommer att behövas år 2015. Sametinget bedömer även att statsbidraget till kommunerna i förvaltningsområdet för samiska bör ses över.

Minoritet.se

Uppdrag

Sametinget ska fortsätta arbetet med att utveckla hemsidan minoritet.se. I detta ingår att tillgängliggöra information rörande Sveriges internationella minoritetsåtaganden, minoritets- och diskrimineringslagstiftning, språklig revitalisering, språkbevarande för samtliga minoritetsspråk, m.m. Sametinget ska även bidra till att öka intresset för att påbörja studier på högskolenivå inom nationella minoritetsspråk samt redovisa hur myndigheten arbetar för att involvera de fem nationella minoriteterna i arbetet med hemsidan.

Hemsidan ökar människors kunskap om de nationella minoriteterna genom att erbjuda aktuella reportage, bilder och myndighetsinformation i ämnet. Minoritetsgrupperna är involverade i arbetet med hemsidan. Webbplatsen underlättar arbetet inom förvaltningsområdena samt sprider kunskap som bidrar till att bevara de nationella minoritetsspråken som levande språk. Hemsidan tillgängliggör också information rörande Sveriges internationella minoritetsåtaganden samt minoritets- och diskrimineringslagstiftning.

Redaktion

Redaktören, som också är samordnare, har med hjälp av frilansare (fotografer och skribenter, ungefär hälften av dem med nationell minoritetsbakgrund) försett hemsidan med drygt 80 reportage och notiser under år 2013. Det är en dubblering jämfört med året innan. Reportagen väljs ut i samarbete med företrädare från de nationella minoritetsorganisationerna och efter egen research. Redaktören arbetar journalistiskt och hemsidan innehåller senaste nytt i ämnet. Under verksamhetsåret har minoritet.se lyft möjligheterna att läsa nationella minoritetsspråk på högskolenivå genom ett flertal reportage i ämnet.

Intranätet

Sedan april 2011 har det funnits ett intranät för cirka 150 personer som arbetar med minoritetsfrågor i förvaltningskommunerna, landsting och andra myndigheter. Trafiken har varit låg. Konkurrensen från andra intranät, Facebookgrupper och mejlgrupper är stor och under år 2013 beslutade Sametinget och Länsstyrelsen i Stockholm att hålla intranätet vilande under år 2014.

Synliggörande

Förutom hemsidan som är den huvudsakliga kanalen för spridning av kunskap om de nationella minoriteterna har minoritet.se även synts i andra sammanhang, bland annat genom annonser i minoritetsmedia i Sverige. Annonser har också funnits i Tidningen Språk, Skolvärlden och på Lektion.se. Dessutom har Sametinget och Länsstyrelsen kontinuerligt informerat om hemsidan vid olika konferenser och mässor under året. Minoritet.se syns också genom sin egen Facebooksida.

Rådet för hemsidan

Under året beslutade Sametingets styrelse om att inrätta ett råd för hemsidan bestående av fem ordinarie och fem personliga ersättare som företräder de fem nationella minoriteterna. Rådet ska fungera rådgivande gentemot redaktören och träffas en gång per år.

Arbetet med rådet kom inte igång under år 2013 och därför inbjöds, som tidigare år, företrädare för de nationella minoriteterna till det årliga dialogmötet. Mötet ställdes in på grund av sjukdom. Vid samrådsmötet med representanterna för de nationella minoriteterna som Sametinget tillsammans med länsstyrelsen i Stockholm genomförde, gavs information om arbetet med hemsidan och representanterna hade möjlighet att lämna synpunkter inför kommande arbete.

Utveckling av minoritet.se

Vid halvårsskiftet 2013 fick minoritet.se ett extra anslag på 120 000 kronor. Det möjliggjorde bland annat utveckling av en mobilanpassad sida. Syftet är att erbjuda besökarna en mer användarvänlig hemsida för de som går in via sina mobiler, vilket blir allt vanligare.

Det extra anslaget har också möjliggjort fler inköp och produktion av reportage och bilder. Statistiken visar att fler och fler hittar hemsidan minoritet.se. Antalet besök har ökat stadigt med två höga besökstoppar under april och november/december. Besöksrekordet uppnåddes strax före årsskiftet med 10 000 besök.

Under år 2013 blev det möjligt att prenumerera på artiklar på minoritet.se. En ny Facebookgrupp startade, efter önskemål från de nationella minoriteterna, som har drygt

400 ”vänner”. Genom Facebookgruppen, som administreras av redaktören, får artiklarna större spridning vilket också visat sig i statistiken. Facebook ger också en möjlighet till direktkontakt med de nationella minoriteterna genom de inlägg som görs på sidan.

Statsbidraget

Av statsbidraget på 1 320 000 kronor har 1 233 000 kronor förbrukats. Anledningen till att inte hela beloppet förbrukats är att det årliga dialogmötet inte gick att genomföra. Det är dock Sametingets bedömning att hela anslaget kommer att förbrukas fullt ut under år 2015.

Ökade medel behövs för att finansiera rådets omkostnader. I dag räcker budgeten endast till att bjuda in en representant och önskemål har framförts från de nationella minoriteterna om två representanter per grupp.

Vidare finns det önskemål om översättningar av artiklar till de fem minoritetsspråken. För detta behövs ökat anslag.

År 2015 kommer även minoritet.se behöva utvecklas tekniskt och designmässigt. Detta för att fortsätta attrahera besökare och fylla sin funktion.

Sametingets slutsatser

Statistik från Google Analytics bekräftar att minoritet.se är på god väg att uppnå målen, utifrån regeringens uppdrag, då allt fler upptäcker sidan. Hemsidan har i genomsnitt haft en ökning med 2 000 besök per månad under år 2013. Tydligt är att ju fler artiklar som publiceras på hemsidan desto fler besök får hemsidan.

Hemsidans bredd på artiklar i ämnet i kombination med myndighetsinformation underlättar arbetet för de som arbetar med minoritetsfrågor. Men det finns mer att göra när det gäller marknadsföring av hemsidan, särskilt för att nå ut till lärare och skolungdomar.

Sametinget bedömer att anslaget behöver ökas med 400 000 kronor för rådets omkostnader, teknikutveckling och översättningskostnader.

Samiskt språkcentrum

Uppdrag

Sametinget ska driva samiska språkcentrum, som ska tillgodose samers – både unga och äldres – behov av att återta sitt eget språk. Språkcentrum ska aktivt främja och stimulera ökad användning av samiska i samhället, bistå med sakkunskap och utveckla metoder för att stärka enskildas förutsättningar att bruka och återta det samiska språket samt sprida kunskap om revitalisering. Insatser som riktar sig till barn och ungdomar ska prioriteras särskilt.

Språkcentrums arbete ska utgå från samernas behov av revitaliseringsinsatser och myndigheten ska samarbeta med andra samiska institutioner och organisationer för att samordna, komplettera och effektivisera arbetet med att revitalisera det samiska språket. Utvecklingsinsatser som utarbetas ska dokumenteras och kunskap om dessa ska spridas.

Sametingets ska redovisa på vilka sätt uppdraget genomförts, samt lämna en lägesrapport om situationen för det samiska språket.

Metodutveckling

Samiskt språkcentrum har arrangerat den årliga språkkonferensen som 2013 genomfördes i Östersund i samarbete med sydsamiska språkcentra i Norge.

Insatserna för ungdomar har under året riktats till ungdomsorganisationen Sáminuorra och det samiska konfirmationslägret. Arbetet med Sáminuorra har resulterat i ett projekt där målet är att förbättra och utöka användningen av samiska språk inom Sáminuorras ungdomsarbete.

Inom metodutvecklingsprojektet ”Språkspärr” har en metod prövats för att bearbeta och häva språkspärr inom ett stort geografiskt område med få talare. Projektet är avslutat och resultatet har sammanställts i en handbok ”Jag tar tillbaka mitt språk”. Handboken lanserades under den sydsamiska språkkonferensen.

Det ettåriga mentorprogrammet ”Bïhkedäjja” har dokumenterats i en projektrapport som finns som bilaga till lägesrapporten ”De samiska språken i Sverige 2013”. Projektets erfarenheter har bidragit till att *Högskolan Nord-Tröndelag* i Norge i samarbete med språkcentret *Gïelem Nastedh,* Snåsa, initierat ett liknande mentorprogram. Samiskt språkcentrum arbetar vidare med metoden och under år 2014 planeras ett umesamiskt mentorprogram i samarbete med föreningen À*lgguogåhtie.*

För att öka kunskaperna om språkrevitalisering har Samiskt språkcentrum publicerat ett häfte och två böcker inom ämnesområdet. Publikationerna kommer att ingå som kurslitteratur i Sámi allaskuvla/Samiska högskolans planerade språkbadskurs i Jokkmokk.

Samiskt språkcentrum har samarbete med olika organisationer och institutioner vilket medför att fler blir engagerade i revitaliseringsarbetet. Metodutvecklingsarbete som Språkcentrum genomför i sydsamiska efterfrågas också av andra språkområden i svenska Sápmi.

Exempel på några samarbetsorganisationer:

- *Ájtte,* Svenskt Fjäll- och Samemuseum där material framställs som underlättar skyltning och som kommer att finnas tillgängligt via Sametingets hemsida.
- *Sáminuorras* och *Sverigefinska ungdomsförbundets* samarbete med att ta fram ett språkpaket. Materialet innehåller information om flerspråkighet och tips hur man kan införa samiska i vardagen. Målgruppen är samiska föräldrar och blivande föräldrar.
- I samarbete med *Sameskolstyrelsen* har det genomförts flera utbildningsdagar med Sameskolstyrelsens personal kring främjandet av språkutvecklingen hos samiska barn. Som en fortsättning kommer Sameskolstyrelsen i samarbete med Sámi allaskuvla/Samiska högskolan i Norge att erbjuda en högskolekurs i språkbadsmetodik och didaktik.

Lägesrapport om situationen för det samiska språket år 2013

Nedan redovisas ett urval från lägesrapporten om situationen för det samiska språket. Rapporten i sin helhet medföljer som bilaga.

I årets lägesrapport om situationen för det samiska språket beskrivs och värderas situationen utifrån Unescos nio kriterier om hotade språk.

Ett område som Språkcentrum särskilt har uppmärksammat i årets lägesrapport är skyltning. Möjligheten att använda samiska i offentliga sammanhang har ökat genom lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Skyltning på samiska har långsamt börjat synliggöra språken. Samiskt Språkcentrum har i samarbete med Ájtte och Sametingets språkarbetare översatt ord till skyltar för offentliga sammanhang.

Även under år 2013 har Språkcentrum fortsatt att följa upp projektansökningar till *Institutet för språk och folkminnen* (ISOF) för att få en bild av hur många ansökningar som omfatta de samiska språken. Analysen visar en liten minskning av ansökningar. Språkcentrum har för avsikt att sprida kunskap kring samiska språkets revitalisering utifrån projekten.

Lägesrapporten visar att samiska språket återerövras inom olika sammanhang och att det är möjligt att finna nya språksituationer. Mentorprogrammet som har prövats av Språkcentrum är ett exempel som visar på vikten av överföring mellan generationer för att revitalisera ett språk.

Statsbidraget

Till Samiskt språkcentrums verksamhet disponerar Sametinget 6 000 000 kronor. 1 500 000 kronor ska finansiera utveckling av metoder för att stärka enskildas förutsättningar att bruka och återta det samiska språket. 4 500 000 kronor ska finansiera arbets- och informationsinsatser. Utfallet per den 31 december 2013 visar en förbrukning på 5 994 305 kronor. Av detta har 1 613 937 kronor fördelats på kostnader för metodutveckling, enligt nedan:

Sydsamiska språkkonferens *Gïeleviermie*	142 905
Språkspärrprojektet	165 875
Malmfältens folkhögskola	250 000
Språkteknologi/ ordboksapp	179 946
Sameskolstyrelsen	500 000
Språkpaket	75 000
Övrigt (skyltning, ungdomsarbete, mentorprogram)	300 211
Summa	1 613 937

Sametingets slutsatser

Sametinget bedömer att resurser motsvarande 2013 års anslag till Samiskt språkcentrums verksamhet kommer att behövas 2015.

Sametingets bedömning är att det samarbete som sker med olika organisationer och institutioner medför ett ökat engagemang för det samiska revitaliseringsarbetet. Detta bidrar i sin tur till ökad synlighet av samiskan både inom det samiska samhället som i majoritetssamhället.

Sameskolstyrelsen

Uppdrag

Sameskolstyrelsen ska redovisa till Sametinget vilka åtgärder som vidtas eller planeras att vidtas i syfte att utöka den integrerade samiska undervisningen.

Integrerad samisk undervisning omfattar samtliga årskurser i grundskolan och är ett viktigt komplement till sameskolan. De elever som inte har möjlighet att välja sameskola kan härigenom få undervisning med samiska inslag och undervisning i samiska utöver den undervisning som anordnas som modersmålsundervisning i samiska. Den integrerade samiska undervisningen i årskurserna 7−9 blir också en naturlig fortsättning för elever som gått i sameskolan till årskurs 6.

Insatser

Integrerad samisk undervisning finns i 19 skolor fördelat på nio kommuner. Samtliga kommuner ingår i förvaltningsområdet för samiska. Undervisningen omfattar främst samiska språket och duoddje (sameslöjd) men det har också förekommit undervisning med samiskt perspektiv i So-, och No-ämnena, temadagar, språkbad och kulturarrangemang.

Sameskolstyrelsen har anställt en handläggare för utvecklingen av den samiskt integrerade undervisningen. Vidare har pedagoger som arbetar med den integrerade samiska undervisningen inbjudits att delta i fortbildning om samiska språket. Tillsammans med Skolverket har en satsning gjorts för att öka kunskapen om hur man kan få ett samiskt perspektiv i alla skolämnen. Detta kommer att utmynna i en film samt en skrift med konkreta exempel.

Under år 2014 kommer Sameskolstyrelsen att erbjuda en högskolekurs i språkbadsmetodik och didaktik för lärare inom den integrerade samiska undervisningen.

Lärarbrist och läromedelsbrist är ett område som skapar problem i skolorna som har integrerad samisk undervisning. Fjärrundervisning pågår i ett antal skolor och kan vara en lösning på problemen med lärarbrist. För att lösa läromedelsbristen har Sameskolstyrelsen deltagit i Skolverkets projekt om minoritetsspråksläromedel.

Sameskolstyrelsen uppger att de har möjlighet att utöka den integrerade samiska undervisningen under förutsättning att anslaget för ändamålet ökar. På grund av resursbristen har nu ansökningar från nya skolor avslagits.

Ekonomisk redovisning

Sameskolstyrelsen disponerar 1 000 000 kronor från anslag 7:1 Åtgärder *för nationella minoriteter* för utökning av tillgången på integrerad samisk undervisning i grundskolan. Förutom detta anslag har Sameskolstyrelsen budgeterat 2 300 000 kronor från myndighetens ramanslag för den integrerade samiska undervisningen.

Sametingets slutsatser

Det är Sametingets bedömning att Sameskolstyrelsen under år 2014 gör aktiva insatser för att utöka den integrerade samiska undervisningen i kommuner som tillhör det samiska förvaltningsområdet och i övriga kommuner som visat intresse för undervisningsformen. Det innebär att Sameskolstyrelsen behöver ökat anslag för utökning av den integrerade samiska undervisningen.

Bilaga

Redovisning statsbidrag kommuner och landsting/region

STATSBIDRAG 2013 – Kommuner inom förvaltningsområdena

Kommun/stad	Disponibelt statsbidrag 2013	Förbrukning av 2013 års disponibla statsbidrag	Förbrukade medel av 2013 års disponibla statsbidrag i procent	Summa +/- av 2013 års disponibla statsbidrag	Förskola A	Äldreomsorg B	Samråd C	Språk- och kultur D	Samordning E	Ärende-handläggning F	Övergripande information G	Övrigt H	Totalt förbrukat A - H
Arjeplog	660 000	660 000	100%	0	100 667	71 692	6 520	92 233	383 818	0	3 730	1 340	660 000
Arvidsjaur	660 000	660 000	100%	0	69 024	4 609	13 692	7 001	519 127	9 600	6 840	30 107	660 000
Berg	660 000	659 915	100%	85	11 835	67 574	20 192	92 526	336 183	41 290	57 504	32 811	659 915
Borlänge	660 000	257 677	39%	402 323	0	0	16 633	61 371	105 008	1 335	70 255	3 073	257 675
Borås	1 980 000	1 980 000	100%	0	183 620	317 502	9 506	291 484	1 054 798	75 501	47 589	0	1 980 000
Botkyrka	1 320 000	1 192 822	90%	127 178	0	276 431	0	324 004	265 904	0	170 159	156 324	1 192 822
Dorotea	917 618	917 618	100%	0	97 852	26 823	16 149	339 577	397 395	897	30 125	8 800	917 618
Enköping	660 000	422 474	64%	237 526	22 753	22 753	12 322	85 462	249 819	0	28 697	668	422 474
Eskilstuna	1 320 000	1 281 193	97%	38 807	445 000	92 000	0	382 000	163 759	35 368	64 066	99 000	1 281 193
Finspång	660 000	660 000	100%	0	7 350	15 423	1 173	230 540	235 896	14 524	126 444	28 650	660 000
Gällivare	1 160 000	1 160 000	100%	0	38 183	39 915	30 221	693 777	332 404	25 000	500	0	1 160 000
Gävle	1 646 718	1 646 718	100%	0	324 399	231 009	14 108	371 736	605 226	4 227	88 513	7 500	1 646 718
Göteborg	2 640 000	2 460 000	93%	180 000	419 331	274 100	63 486	540 287	655 620	0	497 176	10 000	2 460 000
Hallstahammar	660 000	660 000	100%	0	20 013	17 046	6 028	66 641	519 800	2 853	26 069	1 550	660 000
Haninge	990 000	990 000	100%	0	9 540	26 423	1 984	148 741	567 584	46 859	80 000	111 003	992 134
Haparanda	1 160 000	1 160 000	100%	0	524 000	0	0	150 000	110 000	80 000	296 000	0	1 160 000
Hofors	660 000	660 000	100%	0	42 999	26 729	335	116 778	455 959	0	17 200	0	660 000
Huddinge	1 980 000	1 856 146	94%	123 854	378 916	153 529	2 736	457 361	818 940	22 228	22 436	0	1 856 146
Håbo	660 000	660 000	100%	0	9 699	6 296	0	87 220	552 820	0	3 965	0	660 000
Hällefors	800 143	795 493	99%	4 650	0	89 007	409	133 439	388 494	0	29 144	155 000	795 493
Härjedalen	660 000	660 000	100%	0	11 036	30 533	17 503	31 912	455 042	68 360	8 614	37 000	660 000
Jokkmokk	660 000	660 000	100%	0	170 000	170 000	10 000	77 000	132 000	21 000	73 500	6 500	660 000
Kalix	1 160 000	1 160 000	100%	0	393 397	0	0	400 141	282 577	0	83 885	0	1 160 000
Karlskoga	946 282	946 282	100%	0	700	179 033	11 842	130 024	485 395	0	137 255	2 033	946 282
Kiruna	1 160 000	1 160 000	100%	0	230 000	233 819	2 660	269 500	353 384	38 637	32 000	0	1 160 000
Krokom	660 000	660 000	100%	0	189 970	36 585	27 955	25 645	338 427	17 217	24 201	0	**660 000**
Köping	660 000	619 382	94%	40 618	70 731	7 650	2 892	147 228	362 769	0	25 906	2 207	**619 382**
Lindesberg	982 640	762 311	78%	220 329	0	128 031	910	272 694	320 870	0	39 806	0	**762 311**
Luleå	990 000	389 076	39%	600 924	140 488	12 160	623	26 265	171 638	0	35189	2 713	**389 076**
Lycksele	660 000	660 000	100%	0	95 105	43 382	9 166	120 475	162 679	17 480	99 123	112 590	**660 000**
Malå	660 000	660 000	100%	0	14 496	82 100	10 413	158 104	392 887	0	2 000	0	**660 000**
Motala	660 000	513 138	78%	146 862	36 573	41 288	50 692	64 970	242 648	0	57 693	19 274	**513 138**
Norrköping	1 980 000	1 980 000	100%	0	52 360	442 186	10 926	385 354	726 864	53 294	309 016	0	**1 980 000**

Kommun/stad	Disponibelt statsbidrag 2013	Förbrukning av 2013 års disponibla statsbidrag	Förbrukade medel av 2013 års disponibla statsbidrag i procent	Summa +/- av 2013 års disponibla statsbidrag	Förskola A	Äldreomsorg B	Samråd C	Språk- och kultur D	Samordning E	Ärende-handläggning F	Övergripande information G	Övrigt H	Totalt förbrukat A - H
Norrtälje	990 000	990 000	100%	0	20 630	22 245	3 392	157 465	630 741	0	160 757	0	**995 230**
Pajala	1 160 000	1 160 000	100%	0	257 000	223 000	2 000	167 000	482 000	0	29 000	0	**1 160 000**
Sigtuna	660 000	660 000	100%	0	42 100	224 003	2 432	127 217	40 788	23 840	199 620	0	**660 000**
Sandviken	660 000	541 000	82%	119 000	0	12 000	10 000	244 000	257 000	0	18 000	0	**541 000**
Skinnskatteberg	660 000	660 000	100%	0	0	176 219	1 895	101 465	244 284	0	116 137	20 000	**660 000**
Skövde	1 401 739	1 224 216	87%	177 523	102 947	16 656	10 526	431 633	537 261	0	74 487	50 706	**1 224 216**
Solna	990 000	990 000	100%	0	29 853	25 577	750	83 234	785 335	0	50 842	14 409	**990 000**
Sorsele	660 000	659 704	100%	296	79 130	95 279	2 899	193 830	276 055	5 573	1 641	5 297	**659 704**
Stockholm	2 640 000	2 640 000	100%	0	558 467	398 752	0	907 329	455 211	0	290 241	30 000	**2 640 000**
Storuman	660 000	660 000	100%	0	76 553	51 265	6 384	180 413	320 928	514	23 943	0	**660 000**
Strömsund	660 000	659 985	100%	15	404 550	25 738	0	55 919	151 975	438	9 400	11 965	**659 985**
Sundbyberg	660 000	618 725	94%	41 275	50 000	108 300	17 922	35 387	277 604	24 771	94 180	10 561	**618 725**
Surahammar	660 000	660 000	100%	0	245 830	0	0	89 108	315 816	0	0	9 246	**660 000**
Södertälje	1 320 000	1 320 000	100%	0	113 419	166 979	4 866	207 302	637 684	0	29 762	159 988	**1 320 000**
Tierp	660 000	340 941	52%	319 059	0	0	0	41 176	235 013	911	63 842	0	**340 941**
Trollhättan	1 224 673	1 213 080	99%	11 593	47 692	335 003	13 869	377 154	302 870	5 000	73 092	58 400	**1 213 080**
Uddevalla	990 000	416 994	42%	573 006	0	1 173	117 997	179 695	0	115 048	3 081	0	**416 994**
Umeå	2 480 000	2 480 000	100%	0	419 326	565 120	135 706	714 507	470 026	0	175 315	0	**2 480 000**
Upplands Bro	660 000	660 000	100%	0	18 208	15 753	0	101 053	1 648	0	32 397	491 096	**660 155**
Upplands Väsby	660 000	660 000	100%	0	0	0	17 145	87 033	528 200	18 000	10 307	0	**660 685**
Uppsala	1 980 000	1 980 000	100%	0	59 537	259 345	45 843	841 216	709 559	0	64 500	0	**1 980 000**
Vilhelmina	660 000	660 000	100%	0	29 748	21 516	18 479	71 252	474 200	0	44 805	0	**660 000**
Västerås	1 980 000	1 910 696	96%	69 304	253 340	171 670	11 735	215 250	931 262	88 686	18 753	220 000	**1 910 696**
Åre	660 000	659 951	100%	49	38 240	23 415	9 397	183 936	257 996	0	92 430	54 537	**659 951**
Älvdalen	660 000	660 000	100%	0	12 500	9 704	7 100	76 396	420 500	2 500	79 700	51 600	**660 000**
Älvkarleby	660 000	660 000	100%	0	53 780	26 217	0	63 233	405 392	22 014	40 804	48 559	**660 000**
Örebro	1 980 000	391 784	20%	1 588 216	114 900	33 400	7 391	98 320	0	0	134 623	3 150	**391 784**
Östersund	990 000	805 258	81%	184 742	3 471	0	9 767	118 694	529 085	81 304	43 239	19 698	**805 258**
Österåker	660 000	660 000	100%	0	54 677	13 750	54 000	55 217	343 272	58 840	0	84 807	**664 563**
Östhammar	660 000	655 338	99%	4 662	15 273	50 308	2 299	195 911	320 045	20 295	51 207	0	**655 338**
Övertorneå	1 160 000	1 160 000	100%	0	179 473	61 000	20 500	459 200	128 100	100 027	210 200	1 500	**1 160 000**
SUMMA	**66 199 813**	**60 987 917**	**92%**	**5 211 896**	**7 390 681**	**6 299 015**	**905 370**	**1 3642 035**	**2 4615 583**	**1 143 430**	**4 830 904**	**2 173 662**	**61 000 682**

STATSBIDRAG 2013 − Landsting/regioner inom förvaltningsområdena

Landsting/regioner	Erhållet statsbidrag 2013	Förbrukade medel av 2013 års statsbidrag	Förbrukade medel av 2013 års statsbidrag i procent	Summa +/- av 2013 års medel överförs till 2014	Samråd A	Språk- och kultur B	Samordning C	Ärendehandläggning D	Övergripande information E	Övrigt F	Totalt förbrukat A - F
Dalarna	250 000	221 000	88%	29 000	0	87 700	114 800	0	18 500	0	221 000
Gävleborg	250 000	162 440	65%	87 560	0	50 000	94 613	0	18 471	1 028	164 112
Jämtland	250 000	185 164	74%	64 836	17 833	9 819	42 155	58 706	56 651	0	185 164
Norrbotten	250 000	131 949	53%	118 051	0	0	0	42 000	89 949	0	131 949
Stockholm	250 000	210 638	84%	39 362	0	200 000	0	0	10 638	0	210 638
Sörmland	250 000	240 655	96%	9 345	1 423	16 632	77 880	0	144 720	0	240 655
Uppsala	250 000	204 725	82%	45 275	6 584	83 995	0	0	114 145	0	204 725
Västerbotten	250 000	34 102	14%	215 898	4 102	30 000	0	0	0	0	34 102
Västmanland	250 000	43 500	17%	206 500	0	164 000	208 000	21 500	6 000	0	399 500
Örebro	250 000	249 277	100%	723	0	249 277	0	0	0	0	249 277
Östergötland	250 000	250 000	100%	0	1 940	10 000	233 020	0	5 040	0	250 000
Västra Götalands regionen	250 000	203 768	82%	46 232	0	0	80 000	123 768	0	0	203 768
SUMMA	**3 000 000**	**2 137 218**	**71%**	**862 782**	**31 882**	**901 423**	**850 468**	**245 974**	**464 114**	**1 028**	**2 494 890**

Länsstyrelsen
Stockholm

Sámediggi
Sámedigge
Saemiedigkie
Sametinget

LÄNSSTYRELSEN I STOCKHOLMS LÄN
Enheten för arbetsmarknads- och rättighetsfrågor
Box 22067, 104 22 STOCKHOLM
Tfn: 08-785 40 00 (t.o.m. 10 april 2014)
Tfn: 010-223 10 00 (fr.o.m. 11 april 2014)
Webb: www.lansstyrelsen.se/stockholm/minoriteter
E-post: minoritet.stockholm@lansstyrelsen.se

SAMETINGET
Box 90
981 22 GIRON/KIRUNA
Telefon: 0980-780 30
Webb: www.minoritet.se
E-post: info@sametinget.se